

Jesenice, 24. julija 1970

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Jož Varj — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Ocena polletnih poslovnih rezultatov

Že v zadnji številki smo napovedali, da bomo danes objavili odgovora na naše enotno vprašanje glavnega direktorja Železarne mag. inž. Petra KUNCA in direktorja finančno-knjigovodskega sektorja dipl. oec. Mitja MEDVESKA. Za naše bralce, ki morda v prejšnji številki niso prebrali našega razgovora z direktorjem proizvodnje dipl. inž. Avgustom Karbo in direktorjem komercialnega sektorja Bogdanom Knafličem, še enkrat ponavljamo vprašanje, ki smo ga zastavili vsem štirim direktorjem.

VPRAŠANJE: V prvem polletju 1970 smo v Železarni v skupni proizvodni dosegli 95,3 % plana, v blagovni pa 101,9 %, kar je razmeroma dobro z ozirom na trajno prisotno pomanjkanje osnovnih metalurških surovin in delavcev. Prosimo, če bi dosežene rezultate v prvem polletju ocenili iz vašega aspekta.

... glavni direktor mag. inž. Peter Kunc

Železarna Jesenice je v I. polletju letošnjega leta delovala v izredno nestabilnih tržnih pogojih. Celotno delo, tako strokovnih organov kot vseh ostalih v Železarni, je bilo pod vtisom naslednjih faktorjev:

- prvo obračunsko obdobje v okviru združenega podjetja Slovenske železarne,
- veliko povpraševanje po naših proizvodih,
- v pomanjkanju osnovnih surovin oziroma dnevnega naraščanja cen za vse surovine,
- znatnem osipanju delovne sile, tako nekvalificiranih delavcev kot kvalificiranih delavcev,
- izredno intenzivne infla-

cije, ki je zaradi že tako velikega pomanjkanja obratnih sredstev še bolj pritiskala na nas in nam skoraj onemogočila normalno oskrbovanje s surovinami.

Uprava podjetja je s pomočjo strokovnih služb poskušala zgornje faktorje, ki so bistveno vplivali na naš ekonomski rezultat izkoristiti oziroma paralizirati.

Naša dokaj rahla zveza med železarnami v ZPSŽ, se je v prvem obdobju letošnjega leta, kljub nekaterim pripombam in pomislekom, ki smo jih imeli še pred združitvijo, pokazala dovolj učinkovita pri oskrbovanju s krediti za obratna sredstva in osebne dohodke, pri oskr-

bovanju s surovinami, zlasti uvoznih ferolegur in pa hitrejšemu preusmerjanju proizvodnje v nerentabilnih obratih, kar bi brez povezave med slovenskimi železarnami bilo povsem nemogoče. Ob tesnejšem povezovanju slovenskih železarn v okviru ZPSŽ, bi se specializacija proizvodnje in ustavljanje nerentabilne proizvodnje, stavljanje v pogon novih obratov in dokončanje začetih investicijskih del, še mnogo bolj pospešilo — pa je zato naša naloga, da prav na osnovi rezultata I. polletja, v II. polletju letošnjega leta naredimo nadaljnji korak v izboljševanju in utrjevanju organizacije ZPSŽ.

Prepričan sem, da bo delo strokovnjakov OECD-ja, ki je bilo začeto v lanskem letu in se je intenzivno nadaljevalo v letošnjem I. polletju, še do konca leta v mnogočem prispevalo pri razreševanju organizacijskih problemov ZPSŽ.

Konjunktura, ki vlada na splošno v svetu, velja tudi pri nas, prav posebno pa v proizvodnji črne metalurgije. To je povzročilo veliko negotovost pri naših kupcih, ker si iz uvoza niso mogli oskrbeti z dovolj velikimi (Nadaljevanje na 3. str.)

Rekordna proizvodnja jeklenih cevi v svetu

Ob jugoslovanski polemiki ali razširjati ali ne, proizvodnja jeklenih cevi, so nas nekoliko presenetili rekordni proizvodni dosežki tega artikla v svetu.

V lanskem letu je namreč proizvodnja jeklenih cevi v svetu dosegla rekord s 45 milij. ton. V odnosu na leto 1960, se je proizvodnja podvojila. To je povzročila gradnja naftovodov. Največji proizvajalec cevi je SSSR, sledijo ZDA, Japonska, ZR Nemčija, Italija, Francija, Velika Britanija itd. Do leta 1961 so vodile v proizvodnji jeklenih cevi ZDA, ZR Nemčija je bila v proizvodnji cevi od leta 1963 na tretjem mestu, ki ga je leta 1969 prevzela Japonska. Že v tem letu je bila namreč proizvodnja cevi na Japonskem 60 % višja od zahodnonemške (4 milij. ton, od tega 1,8 milij. ton za izvoz).

Deset največjih svetovnih proizvajalcev kontrolira tre-

tjino svetovne proizvodnje cevi. Na vrhu te lestvice med desetimi proizvajalci je U. S. Steel Corp. (3 milij. ton), za njim je zahodnonemški Mannesmann, ki v skupnosti z zahodnonemškim koncernom Thyssen kontrolira 2,7 milijonov ton proizvodnje. Na tretjem mestu je japonski koncern Sumitomo (1,5 milij. ton), sledi ameriški Republic Steel (1,3 milij. ton), potem British Steel Corp. (1,3 milij. ton), francoski Vallourec (1,3 milij. ton), ameriški Youngstown Steel (1,2 milij. ton), japonski Nippon Koken (1,1 milij. ton) in italijanski Finsider (1,1 milij. ton).

V izvozu jeklenih cevi v svetu vodi Japonska, SSSR in ZDA, čeprav največja proizvajalca jeklenih cevi v svetu, izvozita vsega 3 % svoje proizvodnje.

(Iz Ekonomske politike — 13. julij 1970)

Naloge s področja družbene samozaščite

Skupščina socialistične republike Slovenije je na seji republiškega zbora, dne 26. junija razpravljala o stanju in nalogah družbene samozaščite v SR Sloveniji. Ugotovili so, da Jugoslavija zaradi svoje notranje in zunanje politike vzbuja vedno večje simpatije ne samo pri majhnih narodih in državah, temveč pri vseh naprednih silah v svetu nasploh. Ves naš razvoj od borbe za nacionalno in socialno osvoboditev, do izgrajevanja samoupravnega socialističnega sistema, so spremljale razne oblike sovražnega delovanja. Nosilci tega bi hoteli izrabiti nekatera protislovja, ki so nujno spremljala naš dosežani razvoj. Vse te notranje sovražne sile ne glede na idejna izhodišča iz katerih izhajajo, poskušajo izkoristiti ustvarjene demokratične pogoje za izpodkopavanje temeljev našega družbeno političnega sistema, kar je tudi opora sovražno usmerjenim silam v tujini.

Naša slovenska javnost se pomena družbene samozaščite dobro zaveda. Le-ta postavlja vrsto ukrepov in aktivnosti za izgradnjo še bolj organiziranega in učinkovitejšega sistema zaščite neodvisnosti in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, osebne in premoženjske varnosti občanov ter nadaljnjega svobodnega družbenega razvoja. Pri tem pa je skupščina izhajala iz načela, da varnost ne more biti naloga samo strokovnih služb, ampak mora biti prilagojena organiziranosti celotne družbe, da bo pripomogla k čim uspešnejšemu razreševanju lastnih protislovij. V sistemu družbene samozaščite, ki predvsem varuje osebnost svobode in pravice občanov, je občan glavni subjekt in nosilec zaščite. Uspešno funkcioniranje sistema družbene samozaščite pa je odvisno od prizade-

vanj za oblikovanje zavesti občanov o temeljnih vrednotah družbenega sistema, zasnovanih na patriotizmu in dosežkih revolucije.

Pomembno vlogo pri izgradnji sistema družbene samozaščite in razvijanju zavesti o varnosti in spremljanju sovražne dejavnosti imajo družbeno politične organizacije od Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze komunistov, sindikatov, Zveze mladine do borbovskih in drugih organizacij ter društev. Od trajne aktivnosti delovnih ljudi, emotnega delovanja strokovnih organov, ki se ukvarjajo s temi problemi ter splošne družbene preventive, katere nosilci morajo biti družbeno politične skupnosti, družbeno-politične in druge organizacije in državni organi, je odvisna učinkovitost.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Prejšnji četrtek 16. julija je našo železarno obiskala delegacija metalurgov iz Vzhodne Nemčije, ki je na obisku pri Združenju jugoslovanskih železarn. Delegacija si je ogledala nove valjarne na Beli, hladno valjarno in tehnični muzej, s predstavniki naše Železarne pa so imeli tudi razgovor. V delegaciji so bili: šef delegacije Erich Heller, direktor VVB Stahlwerk Heningsdorf, člani Wenfred Brzenska, direktor centralnega instituta za metalurgijo NDR, Franz Müller, vodja oddelka v centralnem institutu za metalurgijo NDR, Graff Horst, direktor za bilanciranje v kombinatu za kvalitetna in plemenita jekla, Wenkel Horst, kombinat za jeklo Ost in Gotthard Winkler iz kombinata za cevi Riesa.

Kadrovska politika je neodtujljiva pravica delovnih ljudi in integralni del samouprave

Na 14. seji je centralni komite ZKS razpravljala in sprejel sklepe o vlogi in nalogah Zveze komunistov Slovenije na področju kadrovske politike. S tem hoče centralni komite aktivno poseči v oblikovanje in uveljavljanje dolgoročne in načrtne kadrovske politike, odpravljanje vzrokov zaostajanja v razvoju kadrovske strukture, poudariti pomembnost kadrov za nadaljnjo krepitev socialističnih družbenih odnosov in spodbujati akcijo komunistov za učinkovito reševanje sprejetih načel. Prav gotovo je to izredno pomemben dokument, ki pomeni idejno-politična izhodišča za delo komunistov pri uresničevanju kadrovske politike, ki mora izražati interese delavskega razreda. Seveda pa bodo ta načela in smotri zaživi v vsakodnevni praksi samo takrat, ko jih bomo komunisti uspeli vgraditi v tekočo in dolgoročno kadrovsko politiko in če jih bomo upoštevali v vsakodnevni borbi proti vsem preživelim oziroma tistim pojavom in miselnosti, ki je v nasprotju z vsebino razvoja samoupravne družbe. Uresničevanje načel in ciljev kadrovske politike pa je odvisno tudi od tega, kako se bodo komunisti oborožili z idejnimi izhodišči izraženimi v tem dokumentu in od oblikovanja ustreznih metod boja za demokratično in učinkovito kadrovsko politiko. To pa glede na dosedanje prakso mora pomeniti prelom z našo sedanjo miselnostjo in v mnogih primerih celo z našo neprizadeto do takih in podobnih dokumentov najvišjega slovenskega ali jugoslovanskega vodstva Zveze komunistov.

Dokument o katerem teče beseda, je zapisano v njegovem zaključku, naj postane vodstvom in organizacijam ZK izhodišče za izdelavo programov dela na kadrovskega področja ter pomoč za doseganje hitrejših in pozitivnih premikov. In če še enkrat pokličem na pomoč dosedanje prakso v vodstvih in organizacijah ZK, glede uresničevanja idejnih in političnih izhodišč in nalog, izraženih v raznih partijskih in drugih dokumentih, iz različnih področij družbenega življenja in dela, potem se nehoti ustavim pri isti dilemi: ali bodo tudi ti ukrepi o vlogi in nalogah ZKS na področju kadrovske politike ostali samo mrtve črke na papirju.

Odveč je najbrž trditev, da je še vedno vse preveč primerov nenačnosti na področju kadrovske politike in nerazumevanja tega vprašanja ter prepuščanja stihiji pa najsibo to v delovnih organizacijah ali na ostalih področjih družbenega dela. Za to trditev je vse preveč primerov v našem občinskem prostoru, da bi lahko vse navajal. Prav gotovo pa je zanimanje kadrovske politike na področju vzgoje in izobraževanja ter v družini in v organizacijah, ki vključujejo mladino najbolj prisotno, čeprav ima lahko ravno zanemarjanje tega področja daljnosežne negativne posledice. Ob tem je namreč potrebno poudariti, da kadrovska politika v razvoju samoupravne družbe zajema vse prebivalce, kajti vsi postajajo objekt in subjekt kadrovske politike. S stalnim osveščanjem pa mora tudi vedno večje število delovnih ljudi v demokratičnem in samoupravnem

procesu postati subjekt — oblikovalec kadrovske politike.

Komunisti se moramo v svoji aktivnosti zavzemati za uveljavljanje demokratične načrtne in učinkovite kadrovske politike, tako v gospodarskih organizacijah, kot na vseh področjih družbenega dela. Kajti vedno bolj prevladuje spoznanje, da je kadrovska politika hkrati pogoj in posledica sleherne politike v družbi, ter da pomeni sredstvo za doseganje družbenih, ekonomskih, političnih in drugih ciljev samoupravne družbe. Ob takem spoznanju je naravno, da se je pri konkretnem kadrovanju treba zavzemati za celovitost strokovnih in družbenopolitičnih ter moralnih kriterijev oziroma za take sposobnosti in znanje kadrov, ki ustrezajo sodobni organizaciji dela in tehnologiji. Taka orientacija pa seveda zahteva tudi pospešeno in učinkovito usklajevanje programov vzgoje in izobraževanja z doseženo stopnjo razvoja proizvodnih sil in samoupravnih odnosov. Prizadevanja za oblikovanje celovite socialistične osebnosti s sposobnostmi in znanjem ustreznim sodobni organizaciji dela in tehnologije pa zahtevajo tudi intenzivno družbeno skrb za idejno in strokovno raven kadra, ki sodeluje pri oblikovanju take osebnosti, to je pedagoškega kadra. Kajti znanje postaja na vseh ravneh osnovni in odločujoči dejavnik uspešnega razvoja proizvodnje oziroma tehnologije in samoupravljanja. Ta smotra pa je mogoče doseči le z ustreznimi ekonomsko, kadrovsko, socialno in prosvetno politiko ter z učinkovitim poklicnim usmerjanjem mladih ljudi.

Spoznanje, da je ustrezna kadrovska politika temeljni pogoj za uspešen razvoj proizvodnje in tehnologije ter samoupravljanja, narekuje tudi načrtovanje kadrovske politike. Načrtovanje kadrov za to mora biti sestavni del srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih programov tako družbenopolitičnih skupnosti kot delovnih organizacij. Sestavni del kadrovske politike pa je tudi zgrajen sistem stalnega usposabljanja delavcev na vseh nivojih in v vseh smereh.

Teh nekaj povzetih misli iz sklepov 14. seje CK ZKS o vlogi in nalogah ZKS na področju kadrovske politike, nam nazorno kaže ves deficit, ki ga imamo tudi v našem delovnem kolektivu na tem področju. V razpravi o srednjeročnem in dolgoročnem razvoju podjetja in slovenskih železarn, bo potrebno intenzivno vključiti vprašanje nadaljnje kadrovske politike in kadrovanja. To toliko bolj, ker je še prav posebno v metalurgiji prisotno vprašanje fluktuacije kadra in nezanimanje mladih kadrov za to gospodarsko vejo. Nadaljnji razvoj tehnologije in osvajanje novih proizvodov oziroma prehajanje k višji finalizaciji pa zahteva tudi oblikovanje trdnega sistema za stalno usposabljanje delavcev na vseh nivojih. Sedanji, večkrat parcialni način reševanja kadra in kadrovske politike, bo moral zamenjati srednjeročni in dolgoročni program, če smo kadrovsko politiko sprejeli kot temeljni pogoj za uspešen nadaljnji razvoj.

Kdaj bo popravljen čeljustni drobilec na Javorniku

To vprašanje smo namenili našim vzdrževalcem in pa vsem tistim, ki so v železarni odgovorni, da bi nalogo opravili pravočasno. V kamnolomu Trebež, kjer pridobivajo dolomit so že pred mesecem dni opazili okvare na čeljustnem drobilcu in o tem obvestili pristojne organe. Vsa njihova opozorila pa so bila brezuspešna in v ponedeljek 20. julija še ni nihče ničesar ukrenil. Skoraj neverjetno je, da morajo delo opravljati s pokvarjenim strojem, ker druge izbire pač ni. Kako bo v primeru, če zaradi okvare stroj ne bo mogel več obratovati. Spet se bomo pritoževali, da ni vloška, vendar tokrat po naši krivdi in se ne bomo mogli več izgovarjati na objektivne težave. Sicer je res, da je asistent za vzdrževanje na plavžu na dopustu, vendar bi moral akcijo izpeljati do kraja kljub temu, saj je nedopustno, da kakor so delavci sami povedali na sestanku delovne skupine v kamnolomu Trebež, morajo zavestno delati s pokvarjenim strojem, od katerega pa je odvisna proizvodnja dolomita na Javorniku. — or

Železarski globus

KANADA. Ta država spada med tiste, ki ima velike zaloge črnega premoga, med njimi precejšnje količine primerne za koksiranje. Računajo na rezerve okoli 49 milijard ton. Letos ga bodo nakopali 10 milijonov ton. V prihodnji desetih letih predvidevajo, da bodo povečali to količino na 20 milijonov ton. Izvažajo ga v države zahodne Evrope in na Japonsko.

Naloge s področja...

(Nadaljevanje s 1. str.)

tost ukrepanja, seveda ob ustreznem poznavanju problemov in od tega kako delovni ljudje sprejemajo svoja stališča in jih uresničujejo v praksi.

Na osnovi teh ugotovitev, z namenom, da se uredi nekatera neresena vprašanja na področju družbene samozastite, je skupščina SR Slovenije zavzela nekatera stališča, ki opredeljujejo družbeno samozastito in opozarjajo na nekatera neresena ali ne dovolj precizno rešena vprašanja s tega področja.

Učinkovitost družbene zastite kot sestavnega dela samouprave občanov, njihovih delovnih in političnih združenj, je odvisna od stabilnosti in učinkovitosti osnovnih

demokratičnih institucij, dinamike razvoja in delovanja organiziranih socialističnih sil. Pogoj za doseganje učinkovitosti je, da so občani, delovne in druge organizacije in institucije tekoče seznanjene z razlogi, zaradi katerih je Jugoslavija objekt intenzivnega zanimanja in subverzivnih napadov obveščevalnih služb blokovskih grupacij ali od njih inspiriranih sovražnih organizacij in sil v tujini, s sovražno propagando ali podobnimi načini. Brez nepotrebnega dimenzioniranja, realno in objektivno pa morajo biti seznanjeni tudi z vsebino, metodami in oblikami sovražnega delovanja.

Ustrezna vzgoja v učno-vzgojnem procesu in izvenšolska vzgojna prizadevanja

je osnovna komponenta dejavnosti samozastite.

Nadaljnje zatiranje kriminalitete in nekaterih drugih za družbo škodljivih pojavov, je trajna naloga vseh družbenih dejavnikov. Priporočilo zvezne skupščine iz leta 1964 in smernice predsedstva in izvršnega komiteja CK ZKJ iz leta 1968, glede nadaljnje zatiranja kriminalitete in nekaterih drugih za družbo škodljivih pojavov, sta še sedaj zelo pomembna dokumenta trajne vrednosti. Te pojave ni mogoče zatirati samo s kazenskimi ukrepi, temveč tudi z učinkovitim delovanjem vseh družbenih dejavnikov, predvsem pa z ustvarjanjem in vzdrževanjem takega moralno-političnega vzdušja, v katerem se bodo

ti pojavi lažje odkrivali, stonice pa doletele ustrezne kazni. Potrebna pa je tudi ustrezna organizacijska, kadrovska in materialna usposobljenost ustreznih strokovnih služb.

Pomembno vlogo in naloge v pogledu učinkovite prevencije, ki mora biti del družbene samozastite, imajo tudi delovne organizacije. Oblikovanje učinkovitega sistema varnosti na širši družbeni osnovi je dolgotrajen in zahteven proces, ki mu je dal IV. plenum CK ZKJ idejne in politične koncepte. Še vedno pa se srečujemo z napačnimi stališči, češ, da je varnost predvsem naloga strokovnih služb in ne v tolikšni meri naloga občanov in delovnih organizacij.

V delovnih organizacijah imajo v mnogih primerih organizirane posebne varnostne

službe za zaščito pred različnimi oblikami sovražne dejavnosti in kriminalitete, kot tudi za zaščito pred drugimi naravnimi nesrečami, vendar niso dovolj učinkovite oziroma se ne izpolnjujejo in ne prilagajajo novim potrebam. V tem pogledu imajo posebno odgovornost in skrb organi upravljanja v delovnih organizacijah, kakor tudi v pogledu utrjevanja zavesti o potrebi zagotavljanja varnosti občanov. Potrebna je tudi ustrezna notranja kontrola in drugi zaščitni ukrepi ob uporabi sodobnih tehničnih pripomočkov.

Se posebno dolžnost v pogledu maksimalnega varovanja zaupnih podatkov imajo delovne organizacije, ki imajo stike s tujino. Več pozornosti bo potrebno posvečati tudi jugoslovanskim delav-

(Nadaljevanje na 10. str.)

Ocena polletnih poslovnih rezultatov

(Nadalj. s 1. str.)

količinami po dosedanjih cenah, pa je zato njihov pritisk na domače količine po depasiranih cenah bil toliko večji. Kapacitete železarn v okviru vse Jugoslavije se niso bistveno povečale, v naši železarni pa so ostale na istem nivoju, zato teh povečanih zahtev kupcev nismo mogli zadovoljiti. Res je, da smo ob tem poskušali ob prestrukturiranju proizvodnje zaustaviti nekatere obrate in povečati proizvodnjo v drugih, kar nam je do sedaj le delno uspelo in smo s tem dosegli tudi boljšo poprečno ceno in s tem tudi boljši finančni rezultat. Finančni rezultat pa bi bil lahko v mnogočem boljši, v kolikor bi zvezni izvršni svet priznal predlagani mehanizem za spremljanje cen, ki so ga predlagale jugoslovanske železarne zveznemu zavodu za cene. Ta mehanizem bi v konjunktornem času naše cene z ozirom na tržna gibanja v razvitih zahodnoevropskih državah — ustrezno dvigal, v dekonjunkturi pa znižal. Železarne bi se tako veliko bolj vključevale v tržno gospodarstvo, kot pa se lahko vključujejo danes z ozirom na plafonirane cene.

Cene naših surovin, so prav zaradi konjunktura, ki je poglajala cene naših proizvodov na svetovnem trgu v vrtočevje višine, prav tako rasle iz dneva v dan in za našo železarno so porasle toliko, da jih z lastnimi obratnimi sredstvi nismo bili več v stanju vnaprej plačevati, pa smo zato nekaj ugodnih nakupov morali prepustiti drugim partnerjem. Medtem ko moremo opaziti pri cenah za naše proizvode že določeno stabilizacijo na svetovnem trgu, pa za cene surovin, ki jih trošimo v proizvodnji, nimamo tako ugodnih gibanj. Tako koks kot staro železo se še vedno dražita, enako velja tudi za ferolegure in nekatere druge proizvode. Le redki so proizvodi, ki jim je cena že nekoliko padla, kot na primer niklju.

Ob načrtovanju letošnje proizvodnje, smo se zavedali, da se bo število zaposlenih v železarni še nadalje zmanjševalo. Poskušali smo z dodatnim prilivom zadržati planske proporce v posameznih obratih, vendar nam to ni uspelo. Jugoslavijo je v letošnjem letu zapustilo vse preveč nekvalificirane, kvalificirane in visokokvalificirane delovne sile, da bi za našo železarno mogli dobiti dovolj kvalificirane delovne sile v neposredni okolici, prav tako pa tudi iz nekdanjih rezervuarjev, takrat neizčrpnih virov, ni možno dobiti ustreznih delovnih moči. Ob takem gibanju števila zaposlenih, se moramo zahvaliti vsem tistim, ki še vedno vztrajajo v železarni in so v letošnjem I. polletju doprinesli k našemu poslovnemu rezultatu s svojim delom ustreznimi deleži. Ob boljši organizaciji,

ob večji pripravljenosti zaposlenih za boljše delo, čeprav včasih tudi nekoliko prisilo, smo bistveno povečali našo produktivnost, kar nam je lahko v ponos in spodbudo za nadaljnje, še boljše delo. Z ustavitvijo obratovanja nekaterih prog na Javorniku bomo odpravili najtežja fizična dela, povečali rentabilnost poslovanja, sprostili nekaj delovne sile in tako zadržali realizacijo na planiranem nivoju — ob povečanih osebnih dohodkih. Prepričan sem, da bodo ti, nekoliko povečani osebni dohodki ublažili nadaljnje zmanjševanje števila zaposlenih.

Vsa gibanja cen na našem trgu — tako osnovnih življenjskih dobrin, naših surovin in naših proizvodov, so povzročila dokaj visoko inflacijo, ki železarni zaradi slabih poslovnih rezultatov v prejšnjih letih onemogoča boljše poslovanje. Le z veli-

ko težavo smo v I. polletju zadržali blagovno proizvodnjo na planirani višini, kar pa z ozirom na nižjo skupno proizvodnjo v I. polletju ne moremo zagotoviti za II. polletje. Skopa obratna sredstva smo v letošnjem letu nadomestili z dragimi kratkoročnimi krediti, da smo na ta način lahko oskrbeli osnovne obrate s koksom, starim železom, belim surovim železom, ferolegurami in najnujnejšimi rezervnimi deli in vendar to ni zadostovalo, pa smo zato morali občasno spreminjati proizvodni program, ker so določene ferolegure padle izpod minimalnih strateških količin — ali pa jih sploh ni bilo več na zalogi.

Kljub vsem tem težavam, smo ob dobrem izkoriščanju tistih malih možnosti, ki so nam bile dane, dosegli v letošnjem I. polletju pozitiven finančni rezultat, kar je razvidno iz osnovnih števil za tri zadnja prva polletja.

	I. polletje		
	1968	1969	1970
Eksterna realizacija	322.000.000	399.000.000	447.000.000
Celotni dohodek	364.000.000	478.000.000	522.000.000
Porabljena sredstva	319.000.000	400.000.000	414.000.000
dohodek	45.000.000	78.000.000	108.000.000
osebni dohodek	51.000.000	62.000.000	68.000.000
— dobiček	—	—	4.500.000
— izguba	24.000.000	12.000.000	—

Številke kažejo dovolj nazorno vzpon železarne, vendar ne prikazujejo dovolj naših naporov, zato bi bilo potrebno veliko več prostora. To vse objavljamo v polletnem poročilu.

Karakteristično za finančni rezultat prvega polletja je, da smo po dveh letih permanentne izgube v I. polletju, v letošnjem letu zaključili to obdobje z majhnim dobičkom. Če pri tem upoštevamo, da v letu 1968 v izgubi ni vračunanih še nadaljnjih 14 milijonov izgube zaradi

razmejitev stroškov za poizkusno proizvodnjo in izvoz, je pa v letošnjem letu že upoštevana, potem je rezultat letošnjega prvega polletja finančno še ugodnejši.

Z velikimi napori večine zaposlenih v železarni, z boljšo organizacijo in z združenim delom v ZPSŽ, smo v glavnem dosegli te proizvodne rezultate, kot smo jih v planu predvideli, čeprav v drugačni strukturi. To nam daje sigurnost za nadaljnje delo in stabilnost poslovanja tudi v drugem polletju.

nosti dokazuje, da je črna metalurgija, glede na svojo pomembnost, preizkušena. To vprašanje bi se moralo reševati v okviru celot-

ne gospodarske skupnosti. V sami železarni pa je primerjava izplačanih poprečnih osebnih dohodkov za letošnje leto sledeča:

leto 1969	1133 din/osebo/mesec
I. kvartal 1970	1235 din/osebo/mesec
II. kvartal 1970	1280 din/osebo/mesec
I. polletje 1970	1258 din/osebo/mesec
plan leto 1970	1257 din/osebo/mesec

Ker pa je bil v letu 1969 v poprečni izplačani osebni dohodek všteti tudi počitniški regres, kar v letošnjem letu ni, moramo k izplačanemu osebnemu dohodku prišteti

še 31 din/osebo/mesec, kolikor v poprečju znes regres. Primerjava med letom 1969 in posameznimi obdobji leta 1970 je le tako pravilna in je sledeča:

I. kvartal	1266 din ali + 133 din ali + 11,7 %
II. kvartal	1311 din ali + 178 din ali + 15,7 %
I. polletje	1289 din ali + 156 din ali + 13,8 %

Ugotovimo lahko, da je bil poprečni osebni dohodek v drugem kvartalu za 45 din/osebo/mesec višji od dohodka v prvem kvartalu. Restrikcija, ki je bila izvedena

v štirih mesecih prvega polletja je zmanjšala osebni dohodek za 29 din/osebo/mesec. Če bi izpadla še restrikcija, bi bil izplačani osebni dohodek takle:

I. kvartal	1295 din ali + 162 din ali + 14,3 %
II. kvartal	1340 din ali + 207 din ali + 18,3 %
I. polletje	1318 din ali + 185 din ali + 16,3 %

Tak porast osebnih dohodkov pa bi v prvem polletju presegal tako povečanje produktivnosti, kot tudi maso sredstev planiranih za izplačilo osebnih dohodkov, ki mora biti za prvo polletje manjša, kot za drugo polletje s tem, da delno zvišanje osebnih dohodkov že lahko opravičujemo z zmanjšanim številom zaposlenih.

Iz navedenih pregledov in izkušenj iz preteklih let lahko ugotovimo trend gibanja

osebni dohodkov, ki ima proti koncu leta vedno tendenco naraščanja. Osebni dohodek (brez počitniških regresov) bi bil v tretjem kvartalu 1.325 din/osebo/mesec, v četrtem 1370 din/osebo/mesec in poprečno za leto 1970 1302 din/osebo/mesec.

Izplačila, ki v znesku 1302 din/osebo/mesec niso zajeta, ki pa bi osebni dohodek povečala, saj so zajeta iz iste razpoložljive mase, kot se črpajo sredstva za čista izplačila so:

počitniški regres	31 din/osebo/mesec
restrikcija	29 din/osebo/mesec
regresiranje tople hrane (GEŽ)	24 din/osebo/mesec
skupaj	84 din/osebo/mesec

Tako dobljeni osebni dohodek bi bil previsok glede na planirano maso osebnih dohodkov, kar pomeni, da upoštevamo zmanjšanje števila

zaposlenih. Zato se v bodoče verjetno restrikciji še ne moremo odpovedati. Ukinemo jo lahko le v primeru, če se kateri od ostalih faktorjev ne izpolni.

... direktor finančno-računovodskega sektorja dipl. oec. Mitja Medvešček

Glede na poznano situacijo v črni metalurgiji na sploh in še posebej v železarni Jesenice in glede na to, da je bilo o težavah in problemih, s katerimi smo se srečavali v letošnjem polletju že dovolj povedanega, bi se v svojem odgovoru opredelil le na dve stvari:

— pregled realizacije in ostane čistega dohodka

— gibanje osebnih dohodkov

Plan eksterne realizacije je znašal za prvo polletje leta 1970 167.540 ton v vrednosti 418.666.110 din in s poprečno ceno 2.498 din/tono. Dejansko smo v prvih šestih mesecih prodali 171.384 ton proizvodov osnovne metalurške dejavnosti in 442 ton žlindre opeke, ki pa v planirani količini ni zajeta. Vrednost prodanega blaga je bila 446.974.423 din s poprečno ceno 2.608 din/t. Prodana količina blaga je bila presežena za 3.844 ton (+2,3 %), oziroma vrednostno za 28.308.313 din (+6,8 %).

Poprečna dosežena prodajna cena je v primerjavi s planirano porasla za 110 din/tono (+4,4 %). Taka realizacija nam je kljub zmanjšanemu obsegu proizvodnje in povečanim cenam surovin in storitev nasproti lanskemu letu ter kljub obvezam, ki jih imamo iz naslova razmejitev iz prejšnjih let, zagotovila v prvem polletju 4.542.780 dinarjev ostanka čistega dohodka. Opozarjam pa na dejstvo, da bomo morali v vseh naslednjih letih vse ostanke čistega dohodka uporabiti za kritje poslovne izgube iz leta 1968 do višine 50 ml. dinarjev.

Glede na tako stanje je popolnoma razumljivo tudi vprašanje gibanja osebnih dohodkov. Samo dejstvo, da je bil poprečen osebni dohodek podjetij črne metalurgije v Sloveniji leta 1969 1.141 din in da je bila s tem 114 panoga na 48. mestu od skupno 69 registriranih panog gospodarskih in ostalih dejav-

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

DEŽURNA SLUŽBA

SOBOTA, 25. julija:

	Telefon	
	v pisarni	doma
inž. Janez BIDOVEC, TPD	240	790/44
NEDELJA, 26. julija:		
Ciril ODLASEK, valj. Jav.	620	776
PONEDELJEK, 27. julija:		
inž. Franc VICAR, pred. obrati	743	83141/državni
TOREK, 28. julija:		
inž. Vladimir SENČAR, valj. Bela	850	83247/državni
SREDA, 29. julija:		
inž. Emil AZMAN, el. vzdrž.	955	957
ČETRTEK, 30. julija:		
Zdravko CRV, Jav. I.	624	760
PETEK, 31. julija:		
inž. Boris BREGANT, vzdrž.	952	951

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Razgovor z mladinci na počitniškem delu

Ze v prejšnji številki smo obljubili, da bomo čez počitnice spremljali delo mladincev na počitniškem delu in praksi v Železarni. Trenutno je v podjetju 196 mladink in mladincev na različnih delovnih mestih ali na počitniškem delu ali na praksi. Danes predstavljamo šest mladincev, ki so na proizvodnem delu v obratu šamotarna, oziroma na Stari Savi pri izdelavi žlindre opeke.

Miha POTOČNIK, je letos končal 7. razred na osnovni šoli v Mojstrani, kjer tudi živi, sicer pa je star 16 let. Njegov oče je upokojenec Železarne.

Ze več počitnic je Miha preživel pri delu, predvsem na kmetih, na počitniškem delu v Železarni pa je prvič. Osnovni motiv za počitniško delo je, da zasluži nekaj denarja s katerim lahko sam razpolaga, da si lahko kaj kupi, nekaj pa prihrani za zimo, za smučanje. Razen tega, nam je povedal Miha, je počitniško delo tudi za bodoče življenje zelo koristno, saj danes bolj ceni fizično delo pa tudi v bodočem poklicu mu bodo pridobljene delovne navade koristile. Z delom, ki je sicer težko, je zadovoljen, ker je navajen delati pa tudi s starejšimi sodelavci, ki so v glavnem upokojenci se razumejo.

Po končani osnovni šoli pravi, da bi se najraje izučil za mehanika, seveda če bo dobil ustrezno učno mesto. O železarskih poklicih ni razmišljal pa tudi pri poklicnem usmerjanju kaj več o njih ni zvedel.

Pavel KRZIC je Jeseničan in je letos končal 8. razred na osnovni šoli Prežihov Vo-

ranc. Tudi njegov oče je zaposlen v strojnici pražilnice v Železarni.

Letos je prvič na počitniškem delu, predvsem zato, da si prisluži kakšen dinar za svoje osebne izdatke in seveda, da si bo kaj kupil. Z delom pri izdelavi opeke je zadovoljen, niti se mu ne zdi tako težko. Starejši sodelavci so dobri z njim in se razumejo. Seveda, pa je pripomnil Pavel, fizično delo človeka tudi obogati z novimi spoznanji in delovnimi navadami. Vse drugače ceni fizično delo, če ga spoznaš. Železarno pozna s šolske ekskurzije, železarske poklice pa iz letošnjega obiska predavateljev iz Železarne na šoli. Znanje pa so mu tudi težave s katerimi se bori kolektiv, ker prebira tudi Železarja, prepičan pa je, da se bo položaj železarjev izboljšal.

Pavel je sicer prvotno imel namen, da bi se izučil enega od poklicev, ki jih usposablja železarska poklicna šola na ŽIC, vendar pa so govorili, da je že veliko kandidatov in zato ga je pritegnila kemija za kar ima izredno veselje. Vpisal se na tekstilno šolo Kranj — kemijski oddelek, ker je na kemijskem oddelku TSS v Ljubljani šolanje težje pa tudi dražje, ker bi

moral stanovati v Ljubljani, v Kranj pa se bo lahko vozil.

Janez RANT, je prav tako končal letos 8. razred na osnovni šoli Tone Čufar. Njegov oče dela na oddelku za izobraževanje odraslih na ŽIC.

Doslej je bil že dvakrat na počitniškem delu in sicer zaradi mladosti pri privatnem soboslikarju. V Železarni je na delu prvič in pravi, da je osnovni motiv počitniškega dela koristna zaposlenost čez počitnice, da se privadi delu in, da je čim manj časa za postopanje. Delo pravi ni težko in je zadovoljen. Letošnje delo mu je bolj všeč, kot delo v preteklih letih. Starejši delavci — upokojenci so dobri z nami, seveda pa moraš ubogati in pridno delati, je dodal Janez.

Za nadaljne šolanje se ni še povsem odločil, najbolj pa ga mika kadetska šola.

Če ne bo sprejet, mu je potem vseeno katerega poklica se bo šel učiti, ker ga veselijo vsi poklici.

V 8. razredu so jih obiskali predavatelji iz ŽIC in jim govorili o železarskih poklicih pa tudi iz rednih šolskih ur je spoznal, da se je treba za vsak poklic truditi, če hočeš uspeti v življenju. Tovarno pozna iz ekskurzij pa tudi nekaj težav s katerimi se srečujejo železarji. Železarno ceni, saj predstavlja največje podjetje v občini in daje kruh velikemu številu delavcev. Všeč so mu tudi železarski poklici, povsod in v vsakem poklicu pa je treba pač delati in biti priden, je Janez zaključil najin razgovor.

Tudi naš naslednji sobesednik **Branko DAVIDOVIČ** je letos končal 8. razred osnovne šole v Zirovnici, od koder se tudi vozi na delo v Železarno, kjer je delal tudi njegov oče, ki je sedaj že upokojenec.

Na počitniškem delu, nam je ob srečanju rekel Branko, je predvsem zato, da si nekaj prisluži s čemer bo sam razpolagal. Sicer pa je prvič na počitniškem delu in pravi, da delo ni ravno tako težko. Na delu je zadovoljen in mu ni žal, da se je zaposlil.

V jeseni bi se rad šel učiti za ključavničarja na Kovinoservisu Jesenice. Da bi se izučil enakega poklica na železarski poklicni šoli, nam je rekel Branko, se ni odločil za to, ker se mu zdi, da je šola na ŽIC pretežka. Železarske poklice je sicer letos spoznal na uri poklicnega usmerjanja, kjer je dobil tudi brošuro, ki jo je izdal ŽIC o poklicih, ki jih usposablja. Tudi Železarno je spoznal na šolski ekskurziji, medtem ko težav podjetja ne pozna preveč, razen težav s surovina-

Bojan KODER, sin našega sodelavca, ki dela v valjarni žice na Beli, je tudi letos končal 8. razred na osnovni šoli Prežihov Voranc. Na počitniškem delu v Železarni je že druge počitnice. Lani je delal v javorniških valjarnah, letos pa pri izdelavi opeke. Z delom, nam je rekel, je zadovoljen, čeprav ni ravno najboljše, vsekakor pa veliko bolje kot je delo v javorniških valjarnah, kjer je neznosna vročina. Starejši sodelavci — upokojenci, so dobri z njim, čeprav jih včasih kdo tudi okrega.

Motiv, da se je za mesec dni zaposlil na fizičnem delu v Železarni je, da si zasluži nekaj denarja in da si bo lahko sam nekaj kupil. Bojan pa nam je še posebej naglasil, da je počitniško proizvodno delo tudi za življenje zelo koristno. Spoznal je fizično delo, ki ga tudi drugače ceni, pa tudi sicer mu bo koristilo pri njegovem nadaljnjem šolanju.

Bojan nam je zaupal, da bo v jeseni šel v uk za soboslikarja, ker se mu zdijo železarski poklici pretežki. Železarno pozna kar jo je utegnil spoznati na šolski ekskurziji. Znano mu je, da osebni dohodki v Železarni niso najboljše, sicer pa pravi, da prelista tudi Železarja, vendar običajno le šport. Pomladi so bili na šoli tudi zastopniki ŽIC, ki so delali nekakšno »reklamo« za železarske poklice, pa nas niso preveč navdušili, je najino kramljanje zaključil Bojan.

Zadnji, ki smo ga srečali na popoldanski izmeni pri iz-

delavi žlindre opeke, je bil absolvent prvega letnika gimnazije **Jože PRETNAR**. Tudi njegov oče dela v Železarni. Letos je prvič na počitniškem proizvodnem delu v Železarni, lani pa je v počitnicah delal kot pomočnik vrtnarja pri Golf hotelu na Bledu.

Tudi Jože nam je med pogovorom povedal, da gre v počitnicah delati zato, da si nekaj zasluži za knjige in zvezke, nekaj pa bo vložil v banko ker bi si izredno rad kupil moped. Sicer pa pravi, da je tudi za novo življenjska spoznanja tako delo zelo koristno.

Čeprav se pri delu včasih precej kadi, je tudi on zadovoljen z delom in rad dela. S starejšimi sodelavci se dobro razumejo ker je pač treba enakopravno delati če si se enkrat za to odločil. Kam bo šel po končani gimnaziji Jože še ni povsem odločen, zelo pa ga veseli metalurgija in strojništvo.

Za zaključek našega obiska v delavnici, kjer izdelujejo žlindrino opeko smo prosili še dninskega vodjo **Antona KOZJKA** sicer pa upokojenca Železarne, da nam je tudi on povedal svoje mnenje o svojih delavcih — mladincih, ki so na počitniškem proizvodnem delu.

»Z mladinci se še kar da delati, sicer je vmes eden, ki ni preveč navdušen za delo, vendar pa sem v celoti z njimi zadovoljen. Preje smo delali samo na dopoldanski izmeni, sedaj pa ko imamo mladince delamo na dveh izmenah.«

Zakaj lažno prikazovanje stanja?

Tov. Perič iz adjustaže Javornik I. je na sestanku skupine 8. 7. 1970 (Železar št. 28 od 17. 7. 1970) med drugim tudi govoril »o nevzdržnem stanju v samskem domu na Kor. Beli«, ter navedel, da mora plačati za kosilo 240 din mesečno, brez kosil ob nedeljah, za stanovanje po 140 din mesečno.

Ne vem sicer kaj je tov. Periča vodilo k temu, da je visoke stroške življenja zamenjal »z nevzdržnim stanjem v samskem domu Kor. Bela«, vsaj tako se razume vsebino izvajanj, dobre namernosti pa v njih vsekakor ni. Tudi zneske je priključil svojim trenutnim potrebam. Resnično stanje je takšno: kosilo v obravnavanem domu stane dnevno 6,40 din. Tako zneske kosila mesečno brez nedelj 166,40 din, pri 30 dneh pa 192 din. Ta zneska sta precej nižja od tistega, ki ga je navedel Perič.

Tudi pri stanarini mi navedel točnega zneska. Tako plačuje iste 104,70 din na mesec, če bi bil zahteval sobo zase, pa bi bila najemnina 160 din mesečno.

Pri tem se je še ugotovilo, da tov. Perič sploh ni aboni-

ran na kosila, ter pride na kosilo samo občasno, to je takrat, kadar mu je kosilo všeč. Po izjavi delilke pa tov. Perič ne porabi niti za 50 din mesečno na hrani v domu.

Na podlagi povedanega se potem lahko zaključi, da vsak, ki se dnevno hrani kjerkoli po naročilu, porabi tudi več kot je navedel tov. Perič. Seveda pa to zahteva tudi pojasnilo tam, kjer se navaja netočne podatke.

Če milo rečeno, taka pretiravanja služijo tov. Periču za dokazovanje svoje potrebe po večjem OD, potem naj to dela na način, ki ne bo škodil ugledu gostinskega podjetja Železar Jesenice, kot upravitelja samskega doma. Niti ni pošteno z neresničnimi podatki zavajati delovne skupine.

Stane Pretnar

Samoupravni organi v preteklem tednu

5. seja odbora za varstvo pri delu

Predsednik odbora za varstvo pri delu Branko Stare je sklical 5. seja odbora v sredo, 15. julija 1970 in za dnevni red predlagal obravnavo poročila o varstvu pri delu za minulo leto in poročila o varstvu pri delu za I. kvartal letos.

Obe poročili, ki izhajata iz evidence poškodb, so na seji sprejeli brez pripomb, ugotovili pa so da je poročilo pomanjkljivo, ker ne navaja tudi bolezenskih odsotnosti in problematike v zvezi s tem in so zato naročili socialno zdravstveni službi, da za prihodnjo sejo pripravi podobno poročilo s svojega področja dela.

V nadaljevanju seje so obravnavali tudi problematiko dodatne prehrane delavcev med delovnim časom in menili, da bi moral odbor za življenjske pogoje in rekreacijo pri reševanju tega problema, predvsem pa pri reševanju problema toplega oboka, upoštevati tudi mnenje zdravnikov.

Ob koncu seje so vzeli na znanje informacijo vodje

službe za varstvo pri delu o porabljenih sredstvih za izključno in delno sanacijo delovnih pogojev, ki bremenijo sredstva investicijskega vzdrževanja in stroške režije.

45. seja odbora za plan in finance

V torek, 14. julija 1970 je bila 45. seja odbora za plan in finance, na kateri so obravnavali uspehe proizvodnje v I. dekadji julija. Poročilo o tem je podal direktor za proizvodnjo in povedal, da je bila skupna proizvodnja dosežena s 84,2%, vroče valjana s 86,6%, blagovna proizvodnja pa po količini z 68,5%, po vrednosti pa z 69,8%. Vzroki za nekoliko slabši rezultat so že znani in

se ponavljajo iz meseca v mesec. Predvsem pa je treba iskati vzroke v pomanjkanju vložka v talilniških obratih, pomanjkanju delovne sile in v okvarah v valjarni žice na Beli.

Razveseljiva pa je ugotovitev, da se je stanje z vlož-

5. seja komisije za novatorstvo v valjarni Bela

Kljub temu, da osem komisij za novatorstvo in racionalizatorstvo pri svetih delovnih enot v zadnjem času ni pokazalo večje aktivnosti za povečanje tovrstne dejavnosti, je imela komisija za iznajdbe in racionalizacije pri svetu delovne enote valjarne Bela, pod predsedstvom Ivana Jazbeca, pred kratkim peto redno sejo. Zaradi letnih dopustov in službene odsotnosti, komisija sedem tehničnih izboljšav ni obravnavala v polnem sestavu.

V zadnjem času izvedene izboljševalne predloge, ki so jih predložili avtorji v oceno, je temeljito pripravil skupaj s pristojnimi službami v delovni enoti inž. Lado Senčar, ki je nosilec inovacijske aktivnosti v belških valjarnah.

kom v valjarni 2400 bistveno izboljšalo, ker je prispelo iz Romunije približno 3000 ton slabov in bodo zato lahko preusmerili del polizdelkov bluminga v druge obrate, predvsem na štekel, kjer bodo povečali proizvodnjo za prodajo in na linijo rezanja, kjer bodo povečali proizvodnjo polizdelkov za valjarne 1300. Pričakujejo, da se bo to stanje z vložkom za talilniške obrate nekoliko izboljšalo, saj je prispela ladja z 2500 ton starega železa, problem delovne sile pa bo ostal še naprej odprt in nerešen.

Predlog št. 1927 avtorjev Ivana Kodriča in Branka Iskra iz obrata strojnega vzdrževanja: vgraditev plavča v rezervoar olja pri hladnem navijalcu v bluming — štekel valjarni z zvočno in svetlobno signalizacijo, je bil že nagrajen z enkratno skupno odškodnino v višini 600 N din.

Ravno tako je bil nagrajen od iste komisije s 450 N din tudi avtor tehnične izboljšave št. 1935 Peter Ličen za svojo odlično izvedeno izboljšavo na mostni tehtnici Fairbanks-Morse.

Clani komisije so se na peti seji bolj poglobili v obravnavo koristi in prihranka izboljševalnega predloga št. 1941, ki sta ga izvedla in predložila v oceno vodja vzdrževanja valjarne Bela Anton Sitar in njegov asistent Andrej Hlebanja. Avtorja sta bila primorana zaradi izrabljenosti in dotrajanosti črpalk hidravličnega sistema, zamenjati hidravlični fluid Nyvac 20 z oljem Nobil DTE Medium, kar se je pokazalo kot dobro in koristno. Prihranki in koristi, ki izvirajo iz tega izboljševalnega predloga so mnogo večji kot jih more nagraditi komisija pri svetu delovne enote, zato je bil predlog odstopljen odboru pri delu (Nadalj. na 6. str.)

Sestanki delovnih skupin

JAVORNIK I — ČISTILNICA — Sestanek delovnih skupin Fekonja in Udir je bil 10. julija. Najprej so poslušali informacijo obratovodstva ter govorili o planu težke proge, ki zaradi prelahkega vložka ni bil dosežen. Na lahkih progah plan ni bil dosežen zaradi pomanjkanja delavcev. V zvezi s kvaliteto problematiko so opozorili na zamenjavo materiala. Rečeno je bilo, da je treba takoj obvestiti skupinovodjo, če se pri brušenju ugotovi na iskrah, barvi ali rezih caglja napaka, da se material takoj preiskri, preden ga odpošljejo v nadaljnje valjanje. Velja je teža cagljav zaradi točnih dimenzij, da lahko izločijo lažje in kratke. Predlagali so, da je treba čimprej popraviti tla med prvo in osmo refamo, ki so v slabem stanju, da pri prevažanju cagljav z vozova ne bi prišlo do nežode.

PLAVŽ — KAMNOLOM APNENCA — Na sestanku 14. julija so najprej ugotovili, da je bilo objavljeno opozorilo glede varnosti na trasi, opozorilne table pa so še v izdelavi. Pripraviti je treba vse tiste delavce, ki še niso opravili izpita glede varnega dela na svojih delovnih mestih. Sodelavec Zidar je opozoril, da bi morali bolj dosledno upoštevati varnostna navodila, predvsem signale miniranja. Novinci kljub opozorilom signalov za umik ne jemljejo dovolj resno. To še posebej velja za vodjo lokomotive. Uporabo zaščitnih čelad je treba dosledno zahtevati od vseh zaposlenih. Obveščeni so bili o remontu plavža in predlagajo, naj bi med remontom izkoristili čimveč dopustov.

PLAVŽ — KAMNOLOM TREBEŽ — Na sestanku 11. julija so razpravljali o proizvodnji dolomita in pri tem omenjali celjustni drobilec. Že pred enim mesecem so opazili okvaro, ki se kaže v ne-normalnih sunkih, ki jih povzročata premična celjust drobilca in glavna os. Posledice so vsak dan hujše. Kljub temu, da so obvestili vzdrževalce in večkratnim telefonskim intervencijam, si še nihče ni ogledal okvare, kaj šele, da bi se lotil popravila. Zato so primorani, da obratujejo naprej in tako zavestno uničujejo stroj.

Zaradi premajhne garderobe in umivalnice vlad v delovni skupini nezadovoljstvo. Skoraj vsako jutro morajo delavci obleči mokre obleke ob koncu dneva pa se lahko samo delno umijejo. Prostore si je ogledala že posebna komisija in ugotovila, da ne ustrezajo in jih bo treba preurediti. Ker vse prošnje in posredovanja ne pomagajo je v delovni skupini precejšnje nezaupanje, kar se pozna tudi pri disciplini in delovnem elanu.

ELEKTRODNI ODDELEK — ADJUSTAŽA, STISKALNICA — Na sestanku, dne 14. julija so ugotovili, da imajo stalne težave zaradi nepravilne dobave surovin. Menijo, da naj vsak posameznik v Železarni opravi svoje delo, ki mu je odrejeno pa težav ne bo več. Prisotni so vsebinsko okrožnico št. 14. vzeli na znanje z razumevanjem. Ugotavljajo, da je še nekaj posameznikov, ki kvarijo delovni red. Na njih nameravajo vplivati v razgovorih ter na sestankih. Delavke zaposlene v adjustaži pri liniji zahtevajo, da komisija oceni težavnost delovnega mesta. Na podlagi te ocene zahtevajo odgovor glede višjih skupin. Podobno je tudi z II. gnetilko pri liniji. Kritizirali so birokratsko nabavljanje novega strojčka za PVC vrečke. Vprašujejo ali res ni na obratovodstvu nikogar, ki bi preprečil nepotrebne stroške, ki so narasli že prek 10.000 N din.

VEN — ERD — DES — Na sestanku 30. junija so obravnavali okrožnico št. 14. Najbolj so poudarili tisti del okrožnice, ki govori o izkoristku delovnega časa, prihodih in odhodih z delovnega mesta. Postavili so roke za odhod in prihod posameznih skupin na delo oziroma z dela, kakor tudi za malico in umivanje. Ugotavljajo, da to niso poslednji problemi in poudarjajo, da bi morali veljati za vse obrate, ker v nasprotnem primeru ne bo uspehov.

OTK — KK — Na sestanku 10. julija so ponovno in podrobneje govorili o okrožnici glavnega direktorja. Prisotni so se strinjali, da je treba izvajati vse ukrepe pri predčasnem zapuščanju delov-

nega mesta ali, če je čas odrejen za malico podaljšan. To velja tudi za morebitno zamujanje dneve. Delo je treba predajati na delovnem mestu in maksimalno izkoristiti delovni čas. Vse sodelavce, ki ne bodo upoštevali navodil je treba obravnavati na sestankih delovne skupine. Razen tega so govorili še o kvalitetni problematiki, prenašanju nalog in zadolžitve iz ene na drugo dnino. Omenjali so tudi skrb za naprave in orodje ter pravčasno vzdrževanje in govorili o neopravičenih izostankih ter o tozadevnih posledicah. Obrazložene so bile zahteve glede dnevnih, dekadnih in mesečnih poročil, ki zadevajo kvaliteto problematiko itd. Opravičena je zahteva za ureditev sanitarij — prh za umivanje v prostorih kontrole v valjarni Bela.

VARNOSTNA SLUŽBA — Na sestanku delovne skupine 14. julija je bil prisoten tudi sekretar Železarne Dušan Stare. Obširneje so govorili o reorganizaciji varnostne službe, o spremembah kategorizacije delovnih mest. Pristojnim so posredovali predlog organizacijskih sprememb ter kategorij. Tovariš Stare je v kratkem povzetku navzočim pojasnil, da moramo do konca leta uvesti v vseh službah 42 urni tednik. Za splošni sektor je predlagano, da bi lahko že s prvim osmim začel obratovati po sistemu 4 + 1. Na začetku bi lahko upoštevali morebitne spremembe oziroma pripombe. Predlog, ki ga je pripravila komisija, ima nekatere prednosti z ozirom na razdelitev čuvajskih mest ter delovnih mest vratarjev in kontrolorjev. Zadržana je tudi pot napredovanja za posamezne delovne skupine. Prednost predloga je tudi v tem, da bi z občasnimi poizkusi določili kdo naj na posamezno delovno mesto napreduje, tako da bi lahko vsak član kolektiva po svojih sposobnostih in stažu predvideval napredovanje na odgovornejša delovna mesta. Iz razprave na sestanku je bila razvidna zahtevnost in obseg dela, ki ga mora opraviti varnostna služba. Razen te problematike so spregovorili še o vsebini okrožnice 14, ki je nekoliko zaostrela disciplino v obratih in se občutno pozna na bolj točen prihajanje na delo in odhajanje z dela. Ob koncu je bilo rečeno, da je komisija, ki je imela nalogo, da popiše delovna mesta v oddelku varnostne službe, delo v redu opravila. Če bo predlog sprejet, ga bodo posredovali prek oddelka za organizacijo dela odboru za splošne zadeve pri DSŽ, nakar bo izvršena sprememba kategorij. Po daljši razpravi je bil sprejet sklep, da bodo pri kontrolni službi imeli dve skupini.

Gibanje cen in življenjskih stroškov

(maja in junija 1970)

Maja so cene spet občutno poskočile, kot je že sploh značilno za letošnje leto. V Sloveniji pa se dvigajo hitreje kot drugod v državi. V maju so cene na drobno v Sloveniji za 11,5 % višje (v SFRJ za 10 %), kot so bile v

poprečju lani in za 2,9 % (v SFRJ za 1,8 %) višje kot so bile aprila letos. V razpredelnici navajamo za nekatere predmete in usluge indekse cen, ki so se najbolj zvišale:

Indeksi cen na drobno za maj in junij 1970

	maj 70 Ø 69	maj 70 april 70	junij 70 Ø 69	junij 70 maj 70
Skupni indeks	111,5	102,9	112,7	101,1
Blagovni indeks	111,2	103,2	112,4	101,1
Storitve	113,6	101,1	114,7	101,0
Industrijski indeksi	109,2	101,5	109,8	100,5
Živila	116,6	105,8	118,5	101,6
Vrtnine	184,8	141,6	178,0	96,3
— stalne	136,9	102,2	150,2	109,7
— sezone	314,8	245,9	258,8	82,2
Presno maslo	131,3	115,0	132,1	100,6
Mesni izdelki	125,0	100,6	124,3	99,4
Pohištvo	119,4	101,4	121,0	101,3
Gradbeni material	112,5	101,3	113,7	101,1
Komunalne storitve	137,1	100,5	137,2	100,1
Obrtne storitve	116,1	102,8	119,2	102,7
Kulturne storitve	119,2	100,0	119,2	100,0

Na majsko povečanje so predvsem vplivale visoke cene mesa (za 15 % nasproti aprilu in za 32 % nasproti lanskoletnemu poprečju) in vrtnin (za 42 %).

Skupni indeks cen na drobno je junija v primerjavi z majem višji za 1,1 % in za 12,7 % presega lanskoletno poprečje. Podražila so se junija (nasproti maju) žita in izdelki iz žit za 7,5 %, sadje za 6,6 %, kmetijsko orodje za 3,4 %, gradbeni material za 1,1 %.

Cene industrijskih proizvajalcev so junija dosegle indeks 111,3, to je za 2,4 % več od majskih cen. Najbolj so se nasproti majskim cenam povečale cene v gumarski industriji za 14 %, v kovinski za 9,4 % in papirni za 7,7 %. Primerjave cen za pr-

vih šest mesecev letos nasproti enakemu obdobju lani kažejo največje zvišanje naslednje panoge:

	%
— papirna industrija	30,1
— premog	17,6
— izraba gozdov	15,2
— lesna industrija	14,7
— barvasta metalurgija	14,0
— kovinska industrija	8,8
— živilska industrija	8,2
— črna metalurgija	8,0

Cene gostinskih uslug so se na pragu sezone povečale za 16,9 % in to predvsem pri jedilih (za 28,1 %), in pri nočitvah (11,1 %). Življenjski stroški so bili junija za 13,1 odstotek višji od poprečja lani in to predvsem zaradi hrane, ki je dražja za 18,9 %.

Indeksi cen za I.—VI. 1970 nasproti I.—VI. 1969:

	SFRJ	Slovenija
cene na drobno	108,5	111,2
cene gostinskih storitev	114,6	114,2
cene industrijskih proizvajalcev	107,7	109,4
cene življenjskih stroškov	109,3	110,8

Večje razlike se kažejo v cenah na drobno, kar nam potrjuje tudi primerjava cen za nekatera živila po posameznih mestih v Jugoslaviji.

Cene na trgu v jugoslovanskih mestih maja 1970:

Mesto	krom-pir	fižol	mleko	govedina	tele-tina	svinina	jabolka
Ljubljana	1,00	5,00	1,60	16,00	20,00	19,00	1,80
Zagreb	1,00	5,00	1,65	—	15,00	19,00	2,00
Osijek	0,80	3,00	1,40	14,60	17,00	17,15	1,50
Beograd	1,00	4,00	1,50	15,60	23,00	18,80	2,00
Niš	0,80	2,20	1,50	—	16,00	15,60	2,00
Novi Sad	0,80	4,40	1,40	13,50	19,00	18,00	2,50
Priština	1,00	3,00	1,60	15,00	19,00	18,00	1,50
Sarajevo	1,00	4,00	1,80	14,00	18,70	21,00	2,00
Skopje	1,20	4,00	1,60	12,00	15,00	17,50	1,80
Bitola	0,80	3,50	1,50	12,00	15,00	17,00	1,50
Titograd	1,20	4,00	2,00	13,00	20,00	20,00	3,00

Kot je razvidno, je trg v mestih v notranjosti republike cenejši kot v glavnih mestih. Na splošno pa je videti, da so cene najnižje v Makedoniji. Cene za teletino in svinino so v vseh mestih precej visoke, za govedino pa v večini mest niso tako visoke kot v Sloveniji.

Indeks cen na drobno sestavljajo cene živil, industrij-

skega blaga in storitev. Najbolj naraščajo cene za živila, sledijo storitve, najmanj pa cene za industrijsko blago — pri tem vse tri postavke daleč presegajo tisto stopnjo rasti, ki pomeni stabilnost cen.

Indeks cen za živila, industrijsko blago in storitve v letu 1970:

Mesec	Skupni indeks cen	Živila	Industrijsko blago	Storitve
Ø leta 1969	100	100	100	100
januar	106,2	110,3	106,0	106,0
februar	106,4	108,7	106,0	107,3
marec	106,7	109,4	106,1	108,2
april	108,4	110,2	107,6	112,4
maj	111,5	116,6	109,2	113,6
junij	112,7	118,5	109,8	114,7

Industrijski izdelki, ki so tvorili vedno najbolj stabilni del indeksa cen, se v zadnjem času vedno bolj višajo, ker so tudi proizvajalci v tovar-

nah začeli hitro večati cene svojim izdelkom. Največje povečanje so dosegli letos v januarju in februarju ter juniju.

Indeksi cen industrijskega blaga pri proizvajalcih v letu 1970:

	mesečni indeks	verižni indeks (cene na prejšnji mesec)
Ø leta 1969	100	100
januar	104,8	102,1
februar	107,2	102,3
marec	107,8	100,6
april	108,4	100,6
maj	103,7	100,3
junij	111,3	102,4

Cene v gostinstvu so predvsem pomembne za turizem, kajti znano je, da za goste ni nič bolj neprijetnega, kot nestabilnost cen v gostinskih

obratih. Podatki kažejo, kako so cene nestalne in kako se hitro večajo, še zlasti so se povečale prav na pragu sezone, tj. maja letos.

Cene v gostinstvu SRS v letu 1970:

Mesec	mesečni indeks	verižni indeks
Ø leta 1969	100	100
januar	107,1	102,4
februar	107,3	100,2
marec	108,4	101,0
april	111,2	102,6
maj	116,7	104,9
junij	116,9	100,2

Življenjski stroški so v polletnem obdobju že presegli lansko povečanje. Iz tega lahko sklepamo, da se bodo letos povečale še bolj kot lani,

ko je znašalo celotno povečanje 10,5 %. Največje povečanje je bilo dosedaj v maju.

(Nadalj. na 10. str.)

5. seja...

(Nadalj. s 5. str.)

lavskem svetu Železarne v nadaljnjo obravnavo, oceno in primerno spodbudno nagraditev.

Positivno je bil ocenjen in tudi spodbudno nagradjen izboljševalni predlog št. 1942 avtorja **Ladota Podlipnika**, ki je na zahtevo službe za varnost pri delu izdelal poseben podest za varno čiščenje stekel na kleščnih žerjavih v striper hali valjarne Bela. Nov podest, izdelan po zamisli **Ladota Podlipnika**, je funkcionalno izdelan tako, da v vsakem pogodu popolnoma ustreza vsem varnostnim predpisom. Nov podest za čiščenje kabinskih stekel na kleščnih žerjavih v striper hali povečuje delovno varnost, sploh delovno vzdušje čistilcev in omogoča varno nakladanje in razkladanje bram in ingotov. Nov varnostni podest omogoča varen pristop iz kabine in preprečuje poškodbe tam zaposlenih valjavcev in vzdrževalcev. Komisija je avtorju priznala enkratno spodbudno odškodnino v višini 700 N dinarjev.

Izboljševalna predloga št. 1943 **Janeza Gmajnarja** in št. 1944 **Franca Ravnika** in **Antona Grošlja**, ki izkazujeta večje koristi in prihranke, sta bila predložena pristojnemu odboru pri DS v nadaljnjo obravnavo. Avtorji obeh tehničnih izboljšav prikazujejo več sto milijonske prihranke in koristi, zato je prav in nujno potrebno, da jih ugotove in potrdijo pristojne in odgovorne računovodske in ekonomske službe.

Vsi izboljševalni predlogi, ki jih komisije za izume in racionalizacijo odstopajo v dokončno oceno in nagraditev odboru za izume in racionalizacije pri DS, bodo obravnavani na prvi seji odbora in na osnovi pravilno prikazanih prihrankov in koristi pozitivno ocenjeni in stimulatивно nagradjeni.

Na predlog komisije za inovacije pri svetu DE transport je bil na seji sveta delovne enote valjarne Bela pozitivno ocenjen izboljševalni predlog št. 1945 avtorja **Franca Gasarja** iz delovne enote transport, ki je uspešno zaščitil železniške pragove na tirni relaciji globinskih peči v striper hali, ki so stalno izpostavljeni visokim toplotnim vplivom in padajoči škaji. Uspešna zaščita lesenih tirnih pragov po zamisli **Franca Gasarja** izkazuje več milijonske prihranke na vzdrževanju in nemotenem obratovanju brez kvarov, zastojev in izpadov proizvodnje. Člani komisije so avtorju tehnične izboljšave **Franca Gasarja** priznali enkratno odškodnino v višini 354 N dinarjev.

Na peti seji komisije za iznajdbe in racionalizacije pri svetu DE valjarne Bela sta bili priznani dve odškodnini v skupni višini 1045 N dinarjev. Avtorjem uspešno izvedenih in nagradjenih izboljšav iskreno čestitamo k njihovim delovnim uspehom in izplačanim odškodninam. Žuro

Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja ● Sodobna obrambna vzgoja

V naši rubriki se je doslej zvrstila približno polovica predsednikov sindikalnih odborov, ki so nam predstavili delo in opozorili tudi na osrednje probleme, ki so v njihovih obratih prisotni v zadnjem času, ponekod pa tudi že dalj časa. Predsednik sindikalnega odbora VEN je Aleksander Dolinar, poiskali pa smo ga pri vzdrževalcih elektronaprav v predelovalnih obratih.

Tovariš Dolinar je takoj poskrbel, da naš razgovor ni potelkal po nekem strogo določenem zaporedju kot smo bili to vajeni doslej in najprej spregovoril o reorganizaciji vzdrževanja, ki je bila izvedena pred dvema letoma. Med prejšnjim in sedanjim načinom je precejšnja razlika. Ugotavljajo, da po novem, sedanjem načinu, lažje delajo ker je vso dejavnost lažje organizirati iz enega centra, kot pa z več skupinami, posebej še, če so razporejene po vsej tovarni. Tako je sedaj tudi lažje uskladiti stališča, želje in potrebe.

Kot zelo dobro obliko, ki dosti prispeva, da so stiki med sindikalnim odborom in članstvom taki kot si jih želimo, so tudi izleti. Na izletih se ljudje med seboj še bolj spoznavajo in lahko pogovorijo o mnogih problemih, ki zadevajo njihov obrat, tovarno pa tudi okolje v katerem živijo.

Na začetku mandatne dobe so bili vsi člani sindikalnega odbora pripravljeni sodelovati. Vendar so morali pozneje napraviti nekatere zamenjave in pritegniti k sodelovanju člane sindikata, ki niso bili izvoljeni v sindikalni odbor. Zaradi tega se je število članov sindikata zmanjšalo od 11, kolikor jih je bilo izvoljenih, na sedem. Kazalo bi razmisliti tudi o načinu kako izbiramo v obratih kandidate za člane sindikalnih odborov. Verjetno ni najboljša rešitev, pa čeprav je že dolga leta v navadi, da sindikalni odbor na občnem zboru prisotnemu članstvu predlaga kandidatno listo, ki jo potem samo še z javnim ali tajnim glasovanjem potrdijo, včasih pa tudi vnesejo nekatere spremembe. Bolje bi bilo, če bi izbiri kandida-

tov posvetili več pozornosti
 že prej in sicer tako, da bi
 pri tem s svojimi predlogi
 neposredno sodelovali tudi
 člani sindikata sami.

Glede obveščanja, meni tovariš Dolinar, da je sedaj v tovarni uveljavljena ena izmed najboljših oblik in sicer prek delovnih skupin. V nekaterih delovnih skupinah ima sindikalni odbor tudi svoje člane, ki lahko prisotnim delavcem, to je članom sindikata posredujejo v kratkih povzetkih gradivo, ki ga obravnavajo na sejah sindikalnega odbora, prav tako tudi gradivo, ki ga obravnavajo samoupravni organi v delovnih enotah, vseh deset odborov pri DSZ in na samih sejah delavskega sveta tovarne. Povezavo z obratovodstvom bo treba še izboljšati, sicer pa so s povezavo in sodelovanjem s samoupravnimi organi in pa s tovarniškim odborom osnovne organizacije sindikata Železarne zadovoljni.

Članom sindikata, ki boluje ali pa živijo v težkih socialnih razmerah dodeljujejo denarno pomoč. Enkratna denarna pomoč znaša od 10.000 do 30.000 starih dinarjev. Imeli so tudi primer, da je bilo treba pomagati članu sindikata ob elementarni nesreči. Pomoč so organizirali tudi prek nabiralnih pol in poleg sindikalni odbor je prispeval sindikalni odbor priporočili, da je ustrezno pomagal tudi tovarniški odbor osnovne organizacije sindikata Železarne. Tudi v takih primerih je treba pomagati, saj tako ljudje spoznajo, da sindikat tudi po tej poti izpolnjuje eno od pomembnih humanitarnih nalog.

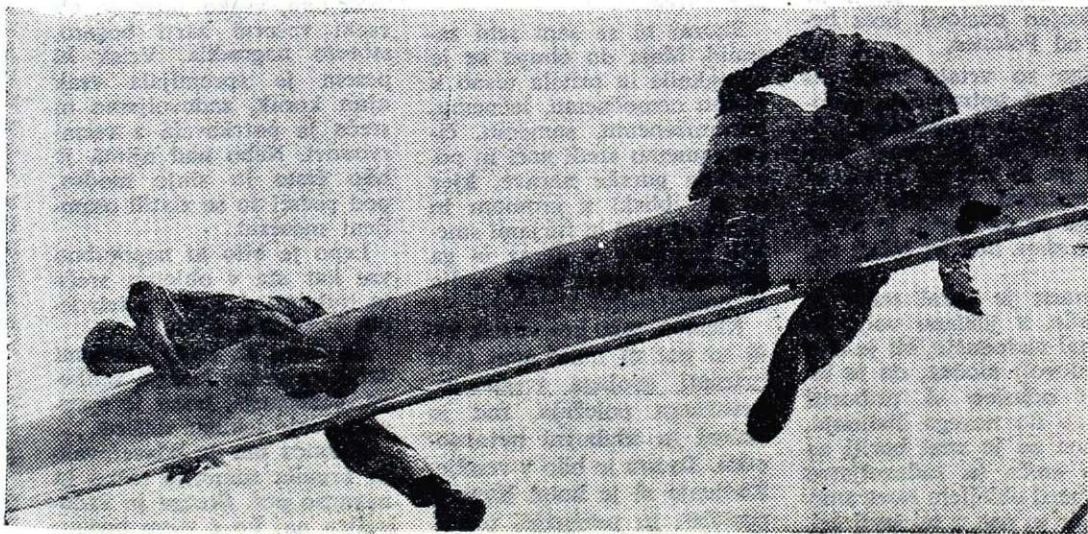
Na kulturnem področju je precej težav, ker za kulturno-prosvetno dejavnost v to-

varni na sploh vlada premajhno zanimanje. V delovni enoti imajo kulturno prosvetnega referenta, ki si zelo prizadeva, vendar bo treba za izboljšanje položaja storiti več v okviru tovarne. Zanimanje za izlete je tako kot v vseh obratih tudi v njegovem precejšnju. Lani so organizirali izlet v Pulo z letalom in so ga morali nato ponoviti še dvakrat, da so lahko ugodili številnim interesantom. Letos predvidevajo izlet v Benetke, če pa bodo imeli na voljo sredstva, bodo v tej smeri še nadaljevali z delom. Tudi referent za odidhe je zelo aktiven in ima tudi dovolj dela, da lahko zadovolji vsem potrebam in željam sodelavcev glede odidhov.

Športni referenti niso bili preveč aktivni, zato so bile potrebne nekatere zamenjave. Sicer v kolektivu vlada največje zanimanje za hokej in ostale zimske športe, v letnih mesecih pa prav tako organizirajo ekipe, ki sodelujejo na tekmovanjih.

Tudi v delovni enoti VENT je osrednje vprašanje namenjeno kadrom. Najprej odgovor na vprašanje zakaj ljudje odhajajo iz tovarne. Eden izmed vzrokov je prav gotovo v tem, da mladi ljudje ne vidijo perspektive v Železarni in iščejo delo drugod. Tudi samo nagrajevanje v tovarni ni urejeno tako, da bi bili ljudje plačani po vloženem delu.

tem, da bi manjšimi ali večjim skupinam omogočili izvedbo določenih del po opravljenem rednem delovnem času. Za taka dela bi Železarna z določeno skupino delavcev sklenila ustrezno pogodbo. Tako bi se izognili oziroma ne bi bilo treba angažirati drugih podjetij za izvedbo določenih del (montaža raznih strojev in naprav in podobno). Denar bi tako ostal v tovarni, našim sodelavcem pa ne bi bilo treba iskati dodatnih del izven tovarne.

Pleskarja — akrobata pri pleskanju naprav nove aglomeracije

Organizacija alarmiranja je odvisna tudi od razpoložljivih tehničnih sredstev. Prav gotovo bi bilo najprimerneje, če bi bilo mogoče pogoniti vse mestne sirene na enem samem kraju. To že imajo v nekaterih industrijsko razvitih deželah, kjer avtomatično dajejo znamenje za alarm ne le določenemu mestu, marveč vsej pokrajini.

Pri organizaciji alarmiranja je velikega pomena, da so alarmna sredstva neodvisna od mestne električne mreže, se pravi, da imajo lasten pogon.

Če naj bo potrebna pomoč čimprej na prizadetem kraju, mora imeti poveljstvo, ki vodi vse reševalne skupine, sleherni trenutek, tudi med samim napadom, vse podatke o posledicah, ki so nastale zaradi napada na tem ali onem kraju. Če ima te podatke, lahko poveljstvo razporeja razpoložljive sile v skladu z nastalo škodo. V ta namen pa je potrebna posebna služba, ki posreduje poveljstvu civilne obrambe natančne informacije o posledicah napada ter o vseh drugih pojavih ki sodijo na delovno torišče civilne obrambe.

Premajanje poročil o posledicah napada je mogoče organizirati na več načinov. Eden bi bil tak, da se ljudje, ki opravljajo izvidniško službo, razporejajo po vsem mestnem ozemlju, tako da ima vsaka skupina določen odsek, ki ga nadzira. Za to pa je potrebnih mnogo ljudi, a tudi stiki med razpršenimi ljudmi in vodstvom civilne obrambe so otežkočeni.

To službo pa je mogoče organizirati še na drug način, in sicer s postavitvijo stalnih izvidniških in obveščevalnih postaj, razporejenih na primernih mestih. Te postaje bi v primeru letalskega napada usmerjale prebivalstvo, naj pregleda določene predele, postaje pa bi sprejemale poročila in jih oddajale mestnemu poveljstvu civilne obrambe. Tak način bi zahteval manj ljudi, kolikor bi jih bilo, pa bi bili trdneje povezani s poveljstvom, kar bi vsekakor pripomoglo k utrditvi discipline obveščevalcev in k njihovi pravilnejši zaposlitvi.

Reševanje ljudi izpod ruševin in iz zasutih prostorov je ena najvažnejših in najtežjih nalog civilne obrambe. Rušilne bombe podirajo hiše, razpadlo zidovje pa zasuje mnogo ljudi, katerih življenja je še mogoče rešiti. Razen ruševin pa preti ljudem še vrsta drugih nevarnosti, na primer poplave zaradi razdejanih vodovodnih cevi, pa požari in podobno. Zato mora biti reševalna služba dobro organizirana, njeni ljudje pa usposobljeni, da priskočijo na pomoč pri vseh mogočih nevarnostih.

Posledice letalskih napadov so tudi številni ranjenci, ki nujno potrebujejo zdravstveno pomoč. Obstoječe zdravstvene ustanove v vojnem času ne zmorejo obsežnega dela, zato organizira civilna obramba sanitetno službo, ki med letalskimi napadi pomaga rednim zdravstvenim ustanovam. Če naj bo pomoč te službe čim učinkovitejša, je treba vzpostaviti med njo in med rednimi zdravstvenimi ustanovami pravilne odnose. Te ustanove morajo namreč za delo sanitetne službe prav tako odgovarjati kot organi civilne obrambe, ker je le tako mogoče zagotoviti potrebno strokovno usposobljenost pripadnikom sanitetne službe. Zato je treba sanitetno službo civilne obrambe tako organizirati, da prevzamejo zdravstvene ustanove vso odgovornost za njeno strokovno usposobljenost, da jo primerno opremijo in dajo poveljstvu civilne obrambe možnost, da jo neposredno vodi. Razen ljudi za nudenje prve pomoči in za prenašanje ranjencev mora sanitetna služba civilne obrambe organizirati tudi sprejemanje na postaje (zdravstvene), ki pošiljajo ranjence v zdravstvene ustanove na zdravljenje.

Atomsko, bakteriološko in kemično orožje, znano kot sredstvo za množično uničevanje prebivalstva, bo pomnilo v morebitnem vojnem spopadu veliko nevarnost. Čeprav v minuli vojni kemična in bakteriološka sredstva niso bila uporabljena, pa je razvoj najnovejših sredstev za napad usmerjen v glavnem k uporabi atomske energije, zato je treba zaščito usposobiti tudi za take napade. Vsekakor bo pretila nevarnost napada s temi sredstvi predvsem velikim mestom, zato morajo prav tam posvetiti vso skrb zaščiti pred atomskim orožjem. Kemična, bakteriološka in atomska sredstva za napad imajo glede na učinek nekaj podobnih lastnosti, zato je mogoče oblikovati za zaščito pred njimi eno samo službo. Pri tem je treba upoštevati, da atomsko orožje deluje na različne načine, zato naj ta služba organizira zaščito pred radioaktivnimi žarki, pred drugimi učinki pa naj bi prebivalstvo zaščitile druge službe (sanitetna, gasilska, reševalna itd.). Razen enot, s katerimi razpolaga ta služba, je treba pripraviti in urediti tudi posebne razkuževalne postaje, ki bi po potrebi čistile zastrupitve tako kemičnega kot radioaktivnega izvora.

Februarja letos je minilo 25 let od značilnega dogodka, ki je razburil in tudi zbegal esesovske vrhove v nacistični Nemčiji, ker se je kljub vsem varnostnim ukrepom, posrečilo skupini zapornikov v koncentracijskem taborišču Mauthausen, da so si s tvegano akcijo priborili pot v svobodo. Tvegali so, ker so se zavedali, da bodo v kratkem žrtve krematorija in da je to tvegane zadnji poizkus, da si rešijo svoja borna življenja.

V noči od 1. na 2. februar leta 1945. torej nekako tri mesece pred koncem druge svetovne vojne in pred padcem sovražnega nacizma, se je skupini kakih 60 zapornikov v tem taborišču, uresničilo dobro preštudirani načrt, da si priborijo pot v svobodo. Dvanajsti blok, kjer je bilo zaprtih 650 do 700 ljudi in veliko od teh ni bilo niti registriranih, kar je pomenilo, da je njihovo življenje že odpisano, je bil obdan poleg visokega zidu še z električnim tokom napojeno bodečo žico in nihče bi ne mogel verjeti, da bi od tu kdo skušal pobegniti. Poleg tega so bili stražni stolpi v neposredni bližini, s čuječimi stražniki vedno pripravljenimi na strel.

Upor, ki je bil tako skrbno pripravljen in organiziran je vodil neki ruski major s sodelovanjem nemškega generala in nekaterih drugih oficirjev raznih narodnosti. Udar se je začel s posebnimi žepnimi bombami, ki so v naprej določenimi znaki. Najprej so v bloku likvidirali starešino bloka in frizerja, ki sta bila oba nemška kriminalca in sta imela na vesti kar lepo število človeških življenj. Uporniška kolona se je nato tiho in neslišno približala do zidu in od tam so vrgli čez žico nekaj plahit in tako izolirali električni tok v žici. Niso seveda imeli drugega orožja kot nekaj gasilnih aparatov Minimax, nekateri pa so imeli v rokah kamenje, palice ali kar jim je pač prišlo pod roke. Straža je postala pozorna, ko so se uporniki začeli spenjati na zid, v tem trenutku pa je že začel delovati gasilni aparat, ki je na razdaljo 10 metrov brizgal pene v stražarja, da si je ta moral brisati oči in tako ni prišel do tega, da bi streljal.

Najbližji uporniki so ga zgrabili in mu odvzeli orožje, hkrati so s kamenjem napadli drugega stražarja, ki je sicer spustil nekaj strelcev, a ga je ruski major, ki se je polastil mitraljeza na pr-

vem stražnem stolpu obstrelil, da se je zvrnil v globino. Tako je bil osvobojen tudi drugi mitraljez in pot je bila prosta. Hitro so uhajali zaporniki drug za drugim na svobodo in se z največjo naglico spuščali v dolino v var-

darle ušel. Nacisti kar niso mogli verjeti, da se je to res lahko zgodilo in so vsled tega seveda hudo besneli in znašali jezo nad drugimi jetniki.

Nacisti so pošiljali za ubežniki večje skupine vojaštva

v naslednjih dnevih so se znašali nad civilnimi delavci iz raznih držav, ki so bili na delu v Nemčiji in Avstriji. Komendant taborišča Mauthausen je bil seveda v veliki stiski, ker je bila poslana posebna komisija z najvišjih

jalo, vozili matorni kot uporni pač število jemalo

Komandant t lahko pravil niso bili v niki in le ča v prihajih dr ni in peljen ju. Mauthausenimi lavci, so bili nem da ali zaposle v ok sena ki so ter polji v l bil ba tudi i doma je od govenepu sc ski mevenik.

Tako je ven up v kor taborišča Matl bil izven tak drzno, v t nah, bi kon jeli, če bilo je samopoznal grajen zav ška nazja k taborišča in kal škim timom vrženi udje ščih, pa se ti upokom, l zali, do moč oborožega Med po so niki moržili

Srečko Šorli

Na smrt obsojeni so se uprli

Spomini iz NOB

stvo gozda. Niso pa bili vsi dovolj urni, deloma zaradi oslabelosti, deloma tudi zaradi negotovosti, ki se je nekaterih polasčala in četa esesovcev, ki je kmalu nastopila je streljala za ubežniki in jih tudi nekaj pobila. Večji del ubežnikov pa je ven-

in esesovce, ter pri tem uporabljali tudi dresirane pse, uspeh pa je bil edino ta, da so prebivalci okoliških krajev imeli dovolj resničnega in neresničnega gradiva za svoje pogovore.

Ker esesovci niso mogli poloviti vseh ubežnikov tudi

vrhov nacističnega režima, da preišče zadevo in zato si je pomagal tako, da je dal poloviti med civilnimi delavci toliko ljudi, kolikor je manjkalo ubežnikov. Tako se je zgodilo, da so pobijali nedolžne žrtve, katere sploh niso vedele, kaj se je doga-

Uroš Župančič

Pozno neurje

Omotičen se je mukoma prebudil. V tokavi, globoko pod temno, tesno obokano lopo je klokotala in se v visok slap poganjala narasla voda.

Klemen ni in ni mogel zbrati svojih misli. Vse okoli njega je bilo svinčeno sivo, v vročici je iskal samega sebe. Po vsem telesu ga ni samo mrazilo, temveč je čutil tudi skeleče bolečine. Misli niso in niso hotele prodreti do možganov, krilil je z rokami in iskal meje in obseg svoje, tu je in neznane ječe. Povsod je bilo vse zlovesče temno in vlažno. Ko so misli začele risati okolje je zaznal, da se tema in mrak tik nad glavno spreminjata v sivino in belino, tam je opazil svetlobo, ki jo je bil tako zelo potreben.

Po vsej notranjosti do možganov so vrtali črvi in iskali ter spraševali. Tesno in turobno je bilo Klemenu v tem okolju. Kodrasti lasje so se mu lepili na ledeno, oznoje-no čelo.

Dolgo je Klemen tako iskal samega sebe, spraševal je v lažen mrak, teman, tesno obokani skalni zid nad seboj in blede sivino ob sebi, prisluhnil je s slabotnimi mislimi

zlovesčemu miru in bruhaajočemu slapu v vegasti tokavi pod seboj. V vročici ga je neusmiljeno zmrazilo po vsem telesu, ledeni mraz je s kljukastimi prsti silil pod premočeno obleko skozi kožo do kosti. Klemen je hotel pregnati to zlovesčo samoto, prepiti padajoči narasli slap, vrtal je skozi tesno obokan vlažen in žugajoč skalni strop in iskal rešitve in izhoda v rahlo ponujajoči sivini. Trda mokra, vlažna in zledenela obleka ga je neprijetno tesno oklepala, ob vsakem gibu ali poiskusu, da bi se dvignil in ubežal iz tesnega in neprijetnega okolja so ga skeleče in boleče zbolele roke in noge, nemoč je občutil po vsem telesu. Pozabiti je moral in opustiti vsako misel na rešitev. Nemočan se je prepustil žugajočim mislim, vse okoli njega se je pogreznilo v mrak, temo, hlad in ledeni mraz, le spodaj je pel svojo turobno pesem padajoči slap, levo in desno, prek njega so merili višino in globino prepadne in prevesne stene padajoči kamni, okruški in skalni drobci. Vse okoli njega je bilo strašno, samotno pesem in simfonijo preteče groze.

Utrujen od prestanih naporov, od bolečin, je Klemen v tej hudi uri in preizkušnji kljub ledenemu mrazu v vročici opustil vsako misel na rešitev. Zvil se je v klopčič, se tesneje privil k trdi in vlažni skali in si z bolečimi rokami, na katerih se je lepila strnjena kri, zakrih drgetajoči obraz. Hotel je mukoma zbrati misli in se spomniti kje je, kaj se je zgodilo z njim, ko se je zgodaj zjutraj v Lepi dolini jezen in nasršenjen poslovil brez besede od Polonce.

Dolgo so vrtale misli po Klemenovi notranjosti, gotovo je kljub neugodnem položaju za čas zadremal, prebudil ga je strašen grom, ki je pretresel temelje gora, oslepili so ga bliski, ki so se podili skoz noč in bičali nebo.

Klemen je zbral misli in vse sile, z jekleno voljo je pregnal malodušje, bil je močan, dovolj močan, da je bil trdno odločen si priboriti pravico do novega življenja. Klemen se je znal boriti za svojo srečo in zadovoljstvo prav pred obličjem same smrti, ki je to pot, v tej hudi uri, ko so se vse gorske ujme po-

dile s pobesnelimi furjami prek gora in skozi ledeno mrzlo noč, plahutala z belim plaščem zlovesče tesno okoli njega.

Trdo ležišče, teman, vlažen skalni zid nad njim ni dajal upanja na rešitev in beg iz tesnega objema žugajoče smrti. Siv, snežno bel zastor pred njim pa mu je vlival vero in dal upanje za rešitev. Ledeni sneg je prebil in pred seboj zagledal temno zlovesčo noč, tik na pragu tesne lope pa je dihala in grozila prepadna globina, ki se je grezila v obrnjeno nebo. Pobeljeni skalni zidovi so se poganjali v temno nebo in padali, se grezili v zlovesčo in žugajočo globino brez dna. Na nasprotni strani je gorel in žarel Zmajev greben v parajočih in šibajočih bliskih.

Ob tem pogledu in tej ugotovitvi je Klemen tesno, boleče stisnilo v prsih in utrip srca je razločno čutil tesno pod obrazom.

Skoraj bi se sam sebi zasmilil. Meja do obupa se je pomaknila in privla tesno k njemu nemočnemu, lačnemu, premraženemu, samemu, čisto samemu sredi noči in pobesnele gorske narave, kjer se mu bliski z gromom in vsemi ujnami in furjami smejijo žugajoče v obraz in ga hrome in ropajo moči, volje in razsodnosti.

Klemen, tako kot vedno, tudi to pot ni hotel sam sebi priznati svojega tvegane, nevarnega položaja, rad je izzival in kluboval nevarnostim. To mu je bilo v veselje. Življenje si je hotel Klemen zaslužiti in prislužiti, težave in nevarnosti so ga kalile in

kovale njegovo voljo, toda to pot čisto samega, sredi zasnežene stene, kjer pada kamenje in pojejo svojo pesem slapovi ter grom vali nove in nove oblake snežink in se bliski pode skozi noč, mu je postalo težko in tesno.

Spomnil se je vseh dogodkov tega dne. V preteklih dneh, sredi pozne jeseni, ko si je narava nadela praznično oblačilo, ko so beli oblaki hiteli prek modrega neba, ko se je rdeče bukovje v zubljih poglajlo iz dolin, zatrepov, okrešljajev in krnic visoko v robe in je veter česal dolgo, orumenelo travo, sta skupaj s Polonco preživela nekaj lepih in srečnih dni v naročju in objemu ljubezni. Prehodila in preplezala sta številne stene in se sprehajala po razih in grebenih od koder je svet gledan tako prešerno lep in mogočen. Umirajoča jesenska narava, ki se je obarvala z najlepšimi barvami jih je vsak dan, vsako jutro in ob vsaki večerni zarji bogato, stotero nagradila. Vrisk in pesem je spremljala vsak njen korak, zadovoljstvo in sreča je potrkalava z vsemi zvonovi. Nebo nad njima je bilo čisto in sinje modro, pod pečmi so se zlatili osamljeni mecesni.

Lepo je bilo in nepozabno vse kar sta v objemu sreče in ljubezni doživela v teh lepih jesenskih dneh.

Za slovo pa se je Klemenu zahotelo nekaj lepega, velikega, posebnega, hotel je sprostiti svoje jeklene mišice...

Polonca mu je odsvetovala in branila samotno težko in nevarno pot. Srečen in zadovoljen naj bo z vsem bogato doživetim. Toda Klemen ne

bi bil klemen, glavil vztraj namen. Kljub večer pil slov in od lonce prida vmena ča voda jutru ljubila pre, di in umočih žah niskrista stal, jeklemen vo in sot jek divja z pogno krušljireben

Predim je nevarpot i grebenod. Pr zoranepre, p od gorih je v vsej tlini.

Kot ar, po Klemenščil p izpostanih s ma se izogib izpostanih e kal je nek žu nad padci, ustavitil in n počitelinu du prematežak vis, ve bil z je deloki je ksimatnapo no konstracij rekovačem, so krot ravnc ni imelasa, d varjal z vris Polončes s plezan. Zaner co in videl ku rekli se lini, v eru so in zrcu sonči

Vse je bilo kakor tma, s čine, ste in gora.

Klemen ni ču naporen utr še bi bil od e pa, m in p

se jalo, inozili so jih v kre-
matorij kot postreljane
uporniki pač zato da se je
število jemalo.

Komandant taborišča je to
lahko pravil, ker begunci
niso bili vpisani kot jet-
niki in le čakali, da bodo
v prihodnjih dnevih pokončni
in odpeljani v krematori-
ju. Med njimi civilnimi de-
lavci, ki so bili ali na prisil-
nem delu ali kako drugače
zaposleni v okolici Mathau-
sena in ki so jih postrelili
ter požigali v krematoriju je
bil bajer tudi neki Slovenec,
doma na Goricu. V nje-
govem domu so našli sloven-
ski muševnik.

Tako je končal edinst-
ven upor v koncentracijskem
taborišču Mathausen, ki je
bil izven tako pogumno in
drzno, kot v takih okolišči-
nah, da komaj lahko ver-
jeli, da je bilo to res. Kdor
je sam poznal kako so bila
grajena in zavarovana nem-
ška najhja koncentracijska
taborišča in kakšnim nečlove-
škim načinom so bili pod-
vrženi ljudje v teh tabori-
ščih, potem se mora le čudi-
ti upornikom, ki so tu doka-
zali, da so močnejši od dobro
oboroženega nasprotnika.
Med po so pobegli upor-
niki razložili nekaj voja-

ških patrolj ter se založili z
živežem, dobili pa so tudi
kasneje stik s partizani v
Avstriji, katerim so se pri-
družili.

Ko smo se pred tremi leti
vračali z obiska koncentra-
cijskega taborišča Flossen-
bürg na Zgornjem Bavar-
skem, smo se ustavili tudi v
Mauthausenu, kakih 30 ki-
lometrov od mesta Linz. Vi-
soko zidovje obdaja nekda-
nje taborišče, ki je sedaj
spremenjeno v muzej in ka-
terege obiskujejo leto za le-
tom velike množice ljudi,
vseh narodnosti sveta. Tova-
riši, kateri so poznali to ta-
borišče v katerem so preži-
veli mesece in leta so nam
nazorno prikazovali tedanje
razmere in življenje v tem
kraju, kjer se je morilo na-
dolžne ljudi vseh narodnosti
Evrope. Gledali smo tudi
strmine takimenovanega
Wiener Grabena s svojimi
178 kamnitimi stopnicami v
strmji steni. Pravili so nam
koliko tisočev ljudi se je
zgrudilo v teh strminah, pod
težo velikega kamna, ki ga
je moral posameznik prena-
šati z grabna na vrh strmine,
le zato, da je bilo esesovcem
v zabavo in veselje, ko so do
onemoglosti mučili že tako
izčrpane ljudi.

da bi bil Klemen, če ne bi trmo-
glavil izvirajal pri svoji
namer. Kljub temu, da že
večkrat s slovesom od gora
in od Ponca ni obetal kaj
prida v nena in da je rde-
ča vode jutranja zarja po-
ljubila je, da se na travi
in umirajočih jesenskih ro-
žah nistakrali rosnikri-
stal, je lemen zaukal v slo-
vo in se kot jeklena vzmet in
divja zapognal v nazobčan,
krušljiv reben.

Predim je bila dolga in
nevarna pot po cigarastem
grebenu do Prisojne do Ra-
zorane pre, pred slovesom
od gora je hotel doživeti
v vsej glini.

Kot po mačje, se je
Klemen silil prek krušljivih,
izpostavljenih stolpov, krado-
ma se izogibal nevarnih in
izpostavljenih okrajkov, ska-
kal je prek žugajočih tesen
nad pradi, njemu se je
ustavil in ni imel časa za
počitek, ni duškal ni, ko je
premagal težak, strehast pre-
vis, ves bil zagledan v svo-
je delo, ki je zahtevalo ma-
ksimalne napore in popol-
no koncentracijo. Misli so na-
rekovali, roke in noge
so krotili ravnotežje. Klemen
ni imel časa, da bi se odgo-
varjal na vriske pozdravljal
Polonce, se je predajal
plezanju in nemaril je okoli-
co in videl srebrnega tra-
ku rekel se je vila po do-
lini, v juri so se ogledovali
in zrcalili sončni žarki.

Vse to bilo kakor pesem,
kakor lina, simfonija veli-
čine, leže in fantastičnosti
gora.

Klemen čutil nevarnosti,
naporov in utrujenosti, še in
še bi bil od stolpa do stol-
pa, minil prek prepadnih

škrbin, vse mu je delalo kot
stroj, ki je bil pred dirko,
pred tekmo temeljito pregle-
dan od strokovnjakov.

Toda še ni minilo poldne,
ko so se od nekje pojavili
temni, žugajoči sivi oblaki,
pred njim na grebenu ni bilo
več sonca, svetlobe in senc
vse je postalo turobno mirno
in mračno.

(nadaljevanje)

Mojster previsov

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

130

Adela se prestopi, a takoj nato obstane, ko se
ujame z očmi postavnega, gladko počesanega fanta,
nabriljantinenega, da se mu od črnih las odbija
sonce kakor od zrcala.

»Ta, ta bi bil...« si misli in ga opogumlja z
očmi, da bi se ji približal in jo nagovoril.

»Čeden je. Čeden. Prav! Italijanski tip,« ga obču-
duje z besedami svojih sester, od katerih je pobrala
te besede, čeprav mladi moški ne daje videza, da
bi imel na sebi kaj 'italijanskega' razen briljantine.
Tak je kakor kak italijanski policijski agent.

»Ja, nekaj takega je na njem!«

Morda je res? Morda se ne moti? Tudi Crnega,
preden je šla z njim, je precenila na ta način in
uganila, še preden ji je povedal, kdo je, kakor da
imajo policijski agenti na vsem svetu nekaj skup-
nega in kakor da so že po videzu neka posebna vr-
sta ljudi.

»Tudi tale mora biti kaj takega?«

Tako ugiba Adela. Vendar se te misli prav nič ne
razveseli, saj bi, ko bi se ji posrečilo privabiti tega
fanta in se zaplesti z njim, obstajala nevarnost, da
bi jo pred njim, pred tem neznancem, ko bi postal
znanec in morda celo ljubimec, umazal Crni.

»Smola, zares smola,« je Adeli žal. Fant ji je
vedno bolj všeč in vedno bolj bi rada, da bi se ji
približal in jo nagovoril.

Toda fant (po obrazu bi mu Adela prisodila ka-
kih petindvajset let) jo samo gleda. Zato se Adela
počasi pomakne sama proti njemu, kakor da si gre
ogledovat slike v zastekleni reklamni omarici.

Tako stoji, zanjo že skoro neskončno dolgo pred
slikami, čuteč dražljivo fantovo bližino.

»Ali res ne čuti, kaj bi rada,« si Adela grize ustni-
ce vedno bolj nestrpna, če žc ne jezna, da bo mo-
rala sprejeti poraz.

SIVO MESTO

»Moški so zares bojazljivci. Samo gledajo te,
namesto da bi te nagovorili. In še takrat, kadar te
nagovorijo, samo zajeceljajo, kakor da se jim besede
zatikajo v grlu,« pozna Adela moške, preden prema-
gajo prvo zadrego in preden najdejo pogum, da na-
govore žensko, ki jim ugaja. »Občutljivi so. Mnogo
bolj občutljivi kakor ženske. Sram jih je, če jih
ženska zavrne. Sram jih je poraza, ki ga njihov po-
nos le težko prenese.«

Adela (človek, ki bi ji po letih tega nikoli ne
prisodil) pozna kakor sleherna, vsaj malo izkušena
ženska občutljivost in ranljivost moškega ponosa,
pri nekaterih celo tako trdo zakoreninjeno, da si
ženske, ki si jo žele, navadno ne upajo niti ne nago-
voriti, če jim poguma za približanje ne vlije ženska
sama. Marsikdaj ne zadošča niti obetajoči ženski
pogled in je treba moškega opogumiti še na kak
drug način, da ga zapleteš v pogovor.

»Res, moški so plahe živali!«

To Adela ve. Ve pa tudi, da moškega lahko ne-
opazno napelje v pogovor sama. Zato se rahlo obrne
in pri tem zadene ob neznanca, kakor da se je zade-
la obenj po nerodnosti.

»Oprostite, gospod!« ga mlo pogleda.

»Ni za kaj, gospodična! Jaz bi se vam moral
opravičiti... Lep dan, kajne,« se moškemu vendarle
začne počasi drobiti v grlu kamen zadrege in Adela
ve, da je led prebit.

»Lep dan,« pritrjuje.

»Človeku je kar težko, da mora biti tu.«

»Težko?« tega Adela ne razume.

»Mislim, lepše bi bilo kje v hribih.«

»Pa saj vendar čakate na kino?«

»Na kino? O, ne... premolkne moški, ki se noče
izdati, zakaj je tu. «Narava. Narcise. Zrak. Ja, to...
to je za take dni, ne pa...«

»Jaz sem pa mislila, da hočete v kino.«

»Ne, ne,« zmajuje moški z glavo.

»Zakaj pa potem čakate?«

»Ma, sam ne vem. Ma, kako bi vam povedal...«
»Ma, slišite, vi ste pa od tam,« pokaže Adela s
kretnjo proti Primorski.

»Se norčujete, ker sem rekel: ma...«

»Ma, ne! Tudi jaz sem od tam.«

»Vi? Kako naj verjamem?«

»Ma, sem! Verjamite ali ne,« pravi Adela in mu
začne pripovedovati, odkod je. »Ma, mi sedaj verja-
meste,« pravi po primorsko.

»Verjamem. Ma, kdo bi si mislil? Človek stoji
službeno tu, pa sreča rojakinjo!«

»Službeno?« Adela zopet ne razume.

»No, ja... od policije sem,« ji zašepeta.

»Od policije?« Adela ni preveč presenečena.

»Tiše! Tiše!« jc prosí neznanec.

»Ma, sem si takoj mislila!«

»Kako ste si mislili?« je neznanec presenečen.

»V civilu sem.«

»Pa se vam vseeno pozna.«

»Pozna? Ma, to ni najbolje. Morda me tudi drugi
poznajo, čeprav sem nov. Zato so tiho in prav nič
ne govore, kaj si mislijo, ker smo danes zaprli ne-
kaj komunistov. Ste vi kaj slišali?«

»Jaz... Ne, nič!«

»Sicer pa so tu tako in tako sami mulci!« zamah-
ne agent z roko »Ma, ni kaj, da bi poročal. Lahko
bi šel, pa grem vseeno težko.«

»Težko?« ga Adela z naivno nevednostjo pogleda,
čeprav dobro ve, kaj policist misli in kaj ji bo rekel.
»Zaradi vas, mislim. Človek ne sreča mnogokrat
rojakinj. Vesel sem vas. In sreče, ker... ker...
sem... vas srečal, čeprav se še ne pozna... Jaz
sem Ferdinand, Ferdo Drekonja...«

»Ferdo?« ponovi Adela brez priimka, ki se ji ne
zdi preveč lep.

»Ja, Ferdo! A vi?«

»Adela.«

»Lepo ime.«

»Tudi vaše.«

»Nisem ga preveč vesel. Avstrijsko je. Habsbur-
ško. Po tistem, ki so ga ubili v Sarajevu. Nisem s'
ga sam izbiral.«

»O, saj je vseeno!«

»Včasih pa le ni. Srbi tega imena nimajo radi.«

»Srbi? Srbi? Kaj vas to moti?«

»O, pač... Bolje bi se počutili, ko bi bil Peter ali
Aleksander. To so kraljevska in patriotska imena.«

»Eh, kaj bi vas to motilo! Ko bi bili Aleksander,
bi vam lahko kdo rekel, da je ime cigansko.«

»Cigansko?« jo agent strogo pogleda.

»Ma, ja! Aleksander je ime poglavarja tukajšnjih
ciganov.«

»A, tako,« se agent zasmije.

»Niste vedeli?«

»Kako naj bi vedel? Šele pred dnevi so me pre-
mestili iz Ljubljane. Nisem šel rad. Ljubljana je
vendarle Ljubljana. Mesto, pravo mesto. A zdaj sem
vesel, zares vesel,« pogleda žareče Adelo.

»Veseli?« ga z žensko zvitostjo Adela naivno
gleda.

»Vesel. Vesel zaradi vas.«

»Zaradi mene?«

»Ja. Cutim. Cutim. Že ta hip čutim, da...da...
da mi pomenite mnogo več, kakor katerakoli druga
ženska na svetu.«

»Tako govorite vsaki,« začne Adela litanije ženske
samoveščnosti in nečimernosti, ki terja ponavljanje
vseh tistih besed, ki jih ob takih ženskih 'dvomih'
ponavljajo moški in z njimi zagotavljajo, da so nji-
hova zatrdjanja o svojem nagnjenju do nje, do
dekleta, enega samega in edino oboževanega dekle-
ta, čista resnica, za katero bi položili roko v ogenj,
a jo navadno polože samo ženski čez pas in tako
naprej.

»Toda, kaj bi stala tu! Na sprehod pojdiva! Po-
tem vas povabim na večerjo. A po večerji v kino,
če bi se ta bedasti film... vem, videl sem ga...
zares radi ogledali.«

»No, prav. Naj bo, ker ste rojak. Pa pojdiva,« se
Adela strinja.

»Vi me vodite. Nekam, kjer je lepo in kjer bova
sama.«

»Sama? In kaj si boste potem mislili o meni?«

»Samo najlepše!«

»Potem bi šla v log k reki. Tam je reka čista
kakor Soča.«

»Kakor Soča? Nikoli več je ne bom videl. Pribi-
žal sem od tam.«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

Novice iz železarne Ravne

Dvoje priznanj Koroškemu fužinarju

Koroški fužinar, ki je bil ustanovljen sicer kot glasilo ravnstkih železarjev, je od vsega začetka predstavljal revijo Mežiške doline. Letos je ob 20-letnici svojega izhajanja prejel kar dvoje lepih priznanj. Skupščina občine Ravne, ki je letos v jubilejnem letu prvič podelila pet občinskih nagrad za slušnim posameznikom in ustanovam za: družbenopolitično, gospodarsko, socialno-zdravstveno in kulturno-športno delo, je med drugim nagradila tudi Koroškega fužinarja. Nagrado je prejel za družbenopolitično vlogo, ki jo je v dveh desetletjih pod uredništvom Avgusta Kuharja in Marjana Kolarja, ter ob sodelovanju vseh koroških intelektualcev in bukovnikov opravljal.

Izvršni odbor občinske konference SZDL Ravne pa je letos podelil Koroškemu fužinarju tudi priznanje OF.

Nagrade za najboljše dosežke v proizvodnji

Upravni odbor ravnstke železarne je že drugič podelil nagrade za najboljše dosežke v proizvodnji. Po razpisu so bili do nagrad upravičeni tisti obratovodje, ki so v prvem četrtletju letos, v primerjavi z doseženim poprečjem zadnjega četrtletja lani, dosegli največji napredek pri mesečni realizaciji na zaposlenega, ob najbolj enakomerni dekadni odpravi. Na podlagi rezultatov planskega in tehničnega sektorja, je upravni odbor odločil, da se za prvo četrtletje letos nagrade podelijo:

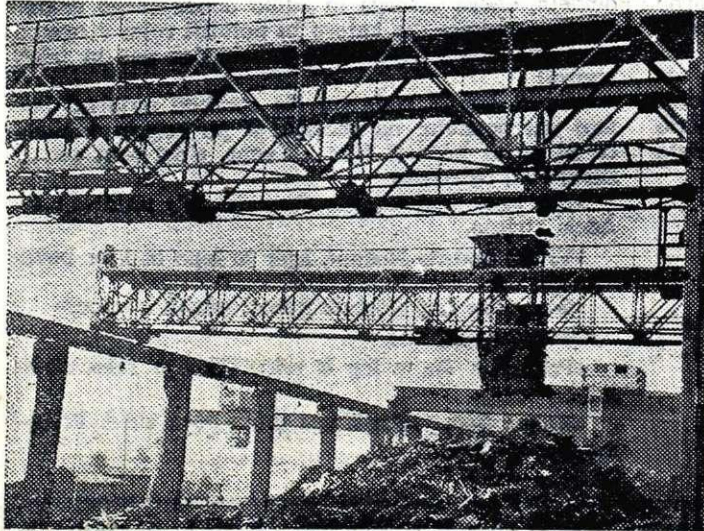
- prva nagrada v znesku 1500 din obratovodji valjarne inž. Jožetu Zuncu,
- druga nagrada v znesku 1000 din obratovodji livarne Maksu Urnautu,
- tretja nagrada v znesku 500 din obratovodji kovačnice Kolomanu Vrešču.

Upravni odbor je bil ob podelitvi mnenja, da se nagrade obdržijo tudi v prihodnje, vendar pa bi bilo kriterije razširiti še na red in čistočo v obratu, število in vzroke delovnih nezd, zapoznele reklamacije in naknadne odpise nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov. Za drugo četrtletje nagrad zaradi navedenih pripomb ni razpisal, pač pa je naročil pristojni službi, da sedanje kriterije prouči in predloži predlog da bi o ponovnem razpisu nagrad dokončno odločil.

Štipendije za šolsko leto 1970/71

Železarna Ravne je za šolsko leto 1970/71 razpisala 56 štipendij za visoke šole, 10 štipendij za višje šole, 26 štipendij za tehniške srednje šole in štiri štipendije za administrativno šolo. Kriteriji za podeljevanje oziroma višino štipendij za posamezne vrste šol in fakultet, naj bi letos ostali nespremenjeni, predvidevajo pa manjše spremembe zaradi usklajevanja štipendij med slovenskimi železarnami.

(Iz Informativnega fužinarja — št. 6 — junij 1970)

Motiv iz železarne Ravne

Biograd na moru je naše najpriljubnejše letovišče

Železarski globus

JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA

Japonsko projektantsko podjetje za železarne IHI je sprejelo naročilo za gradnjo novega plavža v železarni ISCOR. To pomeni prvi prodor nekega japonskega projektantskega podjetja v to državo. Do zdaj je gradilo plavže v tej državi britansko podjetje Ashmore.

ROMUNJA. Proizvodnja romunske železarske industrije je v zadnjih letih zelo narasčala. Poprečni letni porast je bil 14%. Samo letos bodo povečali proizvodnjo grodlja za 22%, surovega jekla za 19% in gotovih izdelkov za 19,3%. Leto 1965 so 76% lastnih potreb železarskih izdelkov krile domače železarne. Letos je ta številka narasla na 90%. V letu 1966 so romunske železarne proizvedle 4,09 milijona ton surovega jekla, leta 1969 pa že 5,54 milijona ton.

Gibanje cen in življenjskih stroškov

(Nadalj. s 6 str.)

Življenjski stroški v SRS v letu 1970

Mesec	Mesečni indeks Ø 1969 = 100	Verižni indeks (cene na prejšnji mesec)
januar	107,3	101,2
februar	106,9	99,6
marec	107,3	100,4
april	108,2	100,8
maj	112,3	103,8
junij	113,1	100,8

Po posameznih postavkah življenjskih stroškov so se cene v prvem polletju letos nasproti enakemu obdobju lani povečale za naslednji odstotek:

Vrsta življenjskih stroškov	Povečanje v % od prvega polletja leta 1969
Skupaj	10,8
Hrana	14,5
Tobak in pijače	7,4
Obleka in obutev	9,9
Stanovanje	3,8
Kurjava in razsvetljava	9,3
Stanovanjska oprema	8,5
Higiena	10,1
Kultura, razvedrilo, oddih	11,4
Promet	5,7

(Interne informacije republiškega sveta sindikatov Slovenije — 37/VII — 9/7-1970)

Naloge s področja...

(Nadaljevanje z 2. str.)

cem ki potujejo v tujino v pogledu varstva pred možnimi vplivi tujih obveščevalnih služb in sovražne propagande. To področje bi bilo treba znanstveno proučiti iz različnih aspektov.

V pogledu zaščite našega družbeno političnega sistema imajo tudi sredstva množičnega obveščanja pomembno vlogo.

Skupščina SR Slovenije ob koncu svojega dokumenta nalaga v zvezi z ugotovitvami in stališči konkretne naloge različnim družbenim organom in priporoča:

— da naj delovne organizacije poskrbijo, da bodo pomembna delovna mesta v gospodarstvu in družbenih dejavnostih zasedena s strokovno, moralno in politično kvalificiranimi kadri in, da naj

v svojih internih aktih opredelijo vse tajnosti in predvidijo ukrepe za njihovo uspešno varovanje;

— da naj se sindikati, gospodarska zbornica SRS, znanstveni zavodi, ustrezne višje in visoke šole, strokovne organizacije in društva, specialne upravne službe in organi pravosodja, politično in strokovno angažirajo pri nadaljnjem urejanju interne zakonodaje in izpopolnjevanju varnostnega sistema v delovnih organizacijah tako, da se aktivno vključijo v sodelovanje s pristojnimi samoupravnimi organi;

— da naj sredstva množičnega obveščanja in organi, pristojni za informativno dejavnost, stalno spremljajo aktivnosti in smeri tuje propagande nasproti naši državi in odkrivajo vzroke in pogo-

je, ki omogočajo nastanek negativnih pojavov, ki škodujejo socialističnemu razvoju in samoupravljanju. Poročanje pa naj posebej upošteva vidike družbene samozasčite. Vidik družbene samozasčite naj se upošteva tudi pri vzgoji novinarskega kadra;

— da pooblaščenca podjetja za uvoz tujega tiska v svojih internih dokumentih sprejmejo določila, ki bodo onemogočila uvoz škodljivga in sovražnega tiska;

— da naj občinske skupščine obravnavajo ta dokument in sprejmejo ukrepe za realizacijo navedenih stališč na svojem območju.

(Povzetki iz sklepov in poročil Skupščine SRS o nalogah s področja družbene samozasčite. Ur. list SRS št. 25, z dne 15. julija 1970)

Polletni pregled proračuna občine Jesenice

Od meseca do meseca, od leta do leta marsikdo z zanimanjem spremlja podatke o izpolnjevanju proračuna. In to ne samo proračuna občine ampak tudi proračuna lastne organizacije kakor tudi drugih organizacij.

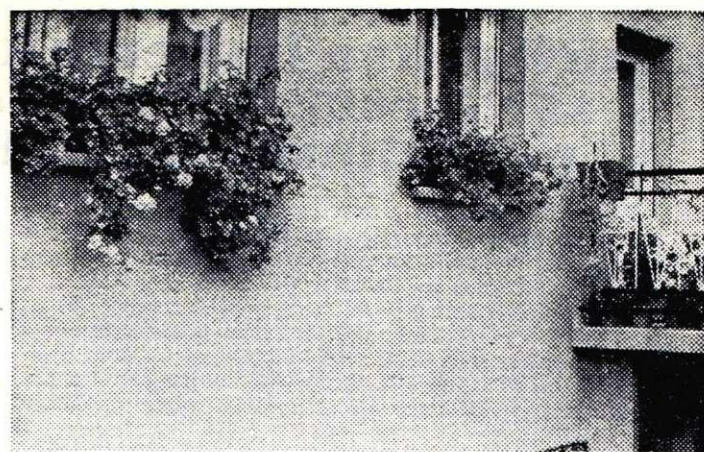
Ob pregledu proračuna občine Jesenice lahko takoj ugotovimo, da je tudi letos kot vsako leto dosedaj pod predvidevanji in to za 6,84 %. Glede na posamezne postavke občinskega proračuna so polletni rezultati naslednji:

	letni plan	pollet. real.	%
Prispevki	5.476.500	2.554.174	46,64
Davki	4.509.400	2.147.961	47,63
Takse	3.925.300	1.754.867	44,71
Prispevek za mest. zemlj.	2.600.000	800.782	30,80
Razni dohodki	335.880	1.710	0,51
prenešana sredstva	20.120	20.120	100
Skupaj	16.867.200	7.279.614	43,16

Tako kot občinski proračun so pod predvidevanji tudi sredstva za temeljno izobraževalno skupnost, ki je odvisna od dohodkov v postavkah prispevki od osebnih dohodkov in pa davki.

Od predvidenih 9.162.000 din kolikor naj bi v letošnjem letu zbrali za potrebe šolstva, je bilo v prvih šestih mesecih zbrano 4.216.817 din ali 46,03 odstotka. Kot vedno je realizacija občinskega proračuna v drugem polletju boljša, pa lahko upamo, da bo tako tudi letos, ter da bo odstotek ob koncu leta boljši.

T. L.

Akcija za okrasitev Jesenic in okolice z rožami (Hrušica, Javornik, Koroška Bela, Dobrava, Potoki) teče dalje. Številne rože so se razcvetele in krase okna, balkone ter druge objekte, ki so vidni na cesti. — Tokrat smo si ogledali in slikali veliko rož na oknih ter balkonu hiše na cesti Toneta Tomšiča, ki nosi hišno številko 48 in je last našega sodelavca Antona Komljanca.

Skrb za ostarele ljudi terja tudi dejanja

Materialni napredek naše družbe nosi s seboj tudi določene pojave, ki so v nasprotju z njenimi načeli ter hotenji. Tak pojav je bil letošnjo zimo na Kozjanskem, kjer sta zapuščena in osamela umrla stara zakonska tovariša. Taki in podobni primeri so spodbudili naše pristojne republiške organe, da so pristopili k organiziranju pomoči ostarelim ljudem v različnih oblikah in načinih.

Te dni je tudi RO ZZB NOV Slovenije razposlal občinskim odborom ZZB NOV okrožnico s priložo akcijskega programa za pomoč in varstvo ostarelih ljudi v SR Sloveniji v letu 1970, ki ga je pripravila sekcija za razvoj solidarnosti pri RK SZDL Slovenije. Ker gre za konkretno akcijo, ki bo zahtevala zavzete dejavnosti tudi na območju naše občine, ne bo odveč, če ta program posredujemo v nekoliko skrajšani vsebini.

Podatki kažejo, da število ostarelih ljudi v Sloveniji hitro narašča. V zadnjih desetih letih se je to število povečalo od 7,8 % na 9,5 % starih nad 65 let.

Mnogi starejši ljudje kljub starosti, nemoči in boleznim pogosto živijo sami ali pri svojcih ali v dokaj neurejenih razmerah. Nekateri ostareli ljudje ne želijo živeti v življenjski skupnosti s svoj-

ci ali drugimi, ker so radi v pozni starosti čim bolj samostojni in neodvisni.

Sodobna socialna gerontologija, veda o starostnih pojavih in o starih ljudeh, zagovarja čimdalje samostojno življenje ostarelih ljudi, ob organizirani pomoči svojcev oziroma družbe, oziroma prvih in drugih skupaj.

Vrste pomoči, uslug velikih in drobnih pozornosti, ki jih potrebujejo starejši ljudje so številne in zelo raznolike (prinašanje hrane, čtiva, kurjave idr. poslušanjem in svetovanjem, organiziranjem kulturno rekreacijske dejavnosti itd.).

Taka prizadevanja so prisotna v sodobnem in naprednem svetu, da spodbudijo vrsto družbenih dejavnikov.

Naši dosežki na tem področju so dokaj skromni in kljub prizadevanju še vedno

ostaja nerešena vrsta problemov, ki tarejo v življenju ostarele ljudi.

Prav zaradi tega je nujno pričeti z organizirano in koordinirano dejavnostjo služb, družbenopolitičnih in drugih organizacij, društev, krajevnih skupnosti in drugih, da bi dosegli boljšo in neposredno pomoč ostarelim ljudem.

Akcija se bo odvijala v treh smereh:

a) strokovno operativna (organizacija odkrivanja in evidentiranja ostarelih ljudi, organizacija in izvedba usposabljanja oseb, ki delajo na teh problemih, mobilizacija širokega kroga sodelavcev itd.),

b) politično-vsebinska (organizacija posvetovanj, usklajevanje prizadevanj vseh dejavnikov, ustvarjanje splošne zavzetosti za reševanje teh problemov itd.),

c) humanitarna (akcije so lidarnosti, neposredno dajanje pomoči ostarelim ljudem itd.).

Nosilci teh akcij naj bodo vsi odgovorni družbeni dejavniki, vključno strokovne institucije, sredstva javnega obveščanja itd. do posameznika, ki je voljan sodelovati pri različnih oblikah skrbi za ostarele ljudi.

Čas poteka akcij je skozi vse leto, zlasti pa je poudarek na zimskem času.

V letošnjem septembru bodo regionalna posvetovanja, ki bodo nadaljevala delo na zaključkih predhodnega republiškega posvetovanja. V dogovoru z občinami bo nosilec regionalnega posveta SZDL, ki je tokrat odgovorna za udeležbo odgovornih predstavnikov, ki bodo lahko sprejemali tudi morebitne obveze.

Ta akcijski program pa ne pomeni, da pri nas tako delo že marsikje ne poteka. Gre le za nadaljnji napredek in razvoj organizirane pomoči ostarelim ljudem in v zvezi s tem za razširitev kroga odgovornosti dejavnikov in tudi posameznikov, da bi se razširila resnična pomoč in skrb za ostarele ljudi kot odraz socialističnega humanizma.

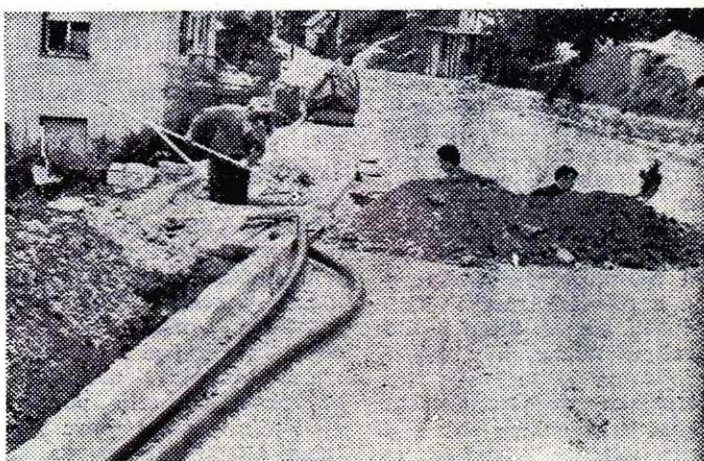
Med prvimi v naši občini je o takem akcijskem programu razpravljala komisija za zadeve borcev pri občinskem odboru ZZB NOV Je-

senice, ki je sprejela tudi nekatere konkretne zaključke, ki se nanašajo na ostarele borce NOV in njihove razmere.

-rn

Nadaljnji razvoj turizma v Planini pod Golico in Španovem vrhu, je odvisen od dobre ceste. Že lani je bilo za rekonstrukcijo namenjeno nekaj denarja, vendar ker ga je bilo premalo z deli niso pričeli. Letos je Sob Jesenice za obnovo in razširitev ceste po programu komunalnih del namenila 1 milijon novih dinarjev. Delo je prevzelo komunalno podjetje Kovinar, delavci pa so prejšnji četrtek, 16. 7. pričeli z deli. Z omenjenim denarjem bo letos urejena cesta do Križa, naslednja leta pa bodo postopoma na vrsti drugi odseki. Delavci Kovinarja bodo na tej cesti delali do zime. Rekonstruirana cesta bo široka 6 m, prvih nekaj sto metrov bo asfaltirane, ostala pa bo makadamska, dokler ne bo denarja, da bi mogli položiti po celi dolžini asfalt.

Pred približno mesecem so delavci podjetja Kovinar pričeli z rekonstrukcijo in urejanjem drugega dela ceste Toneta Tomšiča. Za letos je bilo v programu komunalnih del predvideno 500 tisoč N din za dokončno ureditev ceste do hiše, ki nosi št. 67. Da ne bi kasneje še enkrat prekopal pločnika so se na Sob s PTT Kranj domenili, da so ob cesti položili tudi kabel za telefonske priključke. Predvideno je, da bo ta del ceste urejen do občinskega praznika prvega avgusta.

Domicil pokrajinskemu komiteju KPS za Gorenjsko in celotnemu pokrajinskemu aktivu OF

Na 8. seji sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo, dne 15. julija, so med drugim sprejeli tudi predlog o podelitvi domicila pokrajinskemu komiteju KPS za Gorenjsko in celotnemu pokrajinskemu aktivu OF in ga posredovati v dokončno sklepanje obema zboroma Skupščine občine. Predlog je posredoval v razpravo in sklepanje svet gorenjskih občin vsem občinam gorenjske regije. Domicil naj bi podelile občine: Domžale, Jesenice, Kamnik, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin. Iz obsežne obrazložitve predloga povzemamo osnovne misli.

Že julija 1941 je CK KPS ustanovil poverjenišvo KPS za Gorenjsko, ki se je kasneje preimenovalo v pokrajinski komite KPS. Leta je postal žarišče vstaje in osvobodilnega boja v tem delu Slovenije. Njegovi prvi sekretarji so bili Stane Zagar starejši in Lojze Kebe-Stefan, za kamniško okrožje pa Tomo Brejc, ki so bili tudi politični organizatorji vstaje in voditelji prvih partizanskih enot na Gorenjskem. Novembra 1942 je bil sestavljen nov PK, za sekretarja pa imenovan Maks Krmelj-Matija Poljanec. Marca 1944 se je PK preimenoval v oblastni komite in je bil središče politične mobilizacije in organizacijskega dela za Gorenjsko.

Posebni pogoji osvobodilnega gibanja v tem delu Slovenije, so pokrajinskemu vodstvu narekovali odgovornost in skrb za razvoj celotne organizacije na terenu, za njeno delovanje v najtežjih pogojih ilegale in za moralno politično stanje vojaških enot na Gorenjskem in za njihove akcije. V mnogih kritičnih trenutkih je moral, v izvajanju politike CK KPS, ukrepati samostojno, ker je pač moral upoštevati posebnost položaja na Gorenjskem. Zlasti je moral, kljub strašnemu teroru okupatorja in gestapovskim ukanam ter težkim izgubam, stalno utrjevati organizacijo OF, ki je delovala po vsej Gorenjski.

Že od vsega začetka, je pri PK KPS deloval poverjenik PK Zveze komunistične mladine (SKOJ) za delo z mladino. Prvi sekretar, 1. aprila 1943 ustanovljenega poverjenišva SKOJ za Gorenjsko, je bil Vinko Hafner. V marcu 1944 pa se tudi pokrajinsko vodstvo SKOJ, preimenuje v oblastni komite SKOJ za Gorenjsko. V aprilu tega leta, je bilo na pokrajinski konferenci izvoljeno tudi tajništvo pokrajinskega odbora ZM Slovenije, da se delovanje z mladino razširi. Tudi oblastni komite SKOJ je deloval na terenu in v vojski, izdajal pa je tudi svoj list Gorenjska mladina. Mnogo članov mladinskega pokrajinskega vodstva je padlo v boju, mnogi pa so prehajali na razne druge dolžnosti v vojsko ali na druge terene. Mladina na Gorenjskem je pod vodstvom svoje organizacije opravljala še posebno tvegane in odgovorne naloge in izvršila mnogo vojaških podvigov.

Leta 1942 je bil ustanovljen pokrajinski odbor OF za Gorenjsko, na zboru aktivistov od 13. do 15. maja 1944 na Jelovici pa je bil izvoljen 17 članski pokrajinski odbor, kot razširjeno politično vodstvo OF na Gorenjskem pa tudi kot organ ljudske oblasti. POOF je poleg politične mobilizacije, usmerjal tudi delo gospodarskih komisij, partizansko šolstvo, finance, zbiral podatke o zlečinih okupatorja in njegovih pomagačev itd. Posebno aktivne so bile gospodarske komisije, ki so oskrbovale partizanske bolnice in veliko hrane in drugega materiala, transportirale za partizanske enote na Primorsko in celo na Dolensko, ali pa ga pripravljale za prihod vojaških enot. Ko se je na Gorenjskem razvilo upravno delovanje odborov OF kot organov ljudske oblasti, se je od jeseni 1944 dalje, delo POOF razširilo še na priprave za prevzem oblasti ob koncu vojne na celotnem področju Gorenjske. Pri POOF pa sta delovala tudi pokrajinski odbor žena in delavske enotnosti za Gorenjsko. Od začetka leta 1944, do osvoboditve je padlo osem članic pokrajinskega odbora žena. Pokrajinski odbor delavske enotnosti, izvoljen na Jelovici 14. maja 1944, pa je imel nalogo organizirati delavstvo v industrijskih centrih Gorenjske.

Pri PK KPS je delovala tudi pokrajinska komisija varnostnoobveščevalne službe — VOS, ki jo je od junija 1943 dalje vodil Stane Kersnik-Jelovečan. Njene naloge so bile v borbi z Gestapom in domačimi izdajalci na Gorenjskem še posebno težke in odgovorne. Komisija VOS je delovala do aprila 1944, ko se za Gorenjsko in Primorsko osnuje skupno vodstvo OZNE.

Pri PK KPS je bila aktivna tudi pokrajinska tehnika, ki je v svojih skritih tiskarnah tiskala Gorenjski glas, propagandne brošure, pa tudi obsežnejše knjige za marksistično vzgojo, pesmarice, abecednik in celo poezije. Med njimi je kot prava grafična mojstrovina znana izdaja Prešernove Zdravljice. V tehniki so popravljali tudi radio aparate za sprejemanje vesti, imeli organizirano kurirsko službo za raznašanje literature in razvejano mrežo za nabavo papirja, črk in barve za tiskanje. Imela je tudi svojo fototehniko, siste-

matično pa je zbirala tudi fotografske dokumente o osvobodilnem boju.

K pokrajinskemu vodstvu KPS in OF je spadal tudi zaščitni bataljon oblastnega komiteja, sestavljen iz 40–60 prekaljenih borcev. Spadal je v sklop IX. korpusa in se občasno z njim udeleževal tudi bojov na Gorenjskem, predvsem pa je bil dodeljen oblastnemu komiteju za zaščito pokrajinskega vodstva, ki je bilo v stalni nevarnosti pred Gestapom. Obenem pa so bili ti hrabri borci tudi kurirji, vodiči in obveščevalci, včasih pa so z drznimi vpadi v kraje pod kontrolo okupatorja, izvrševali razne preskrbovalne in druge akcije. Skupaj z drugimi enotami pa je bataljon moral skrbeti za zavarovanje udeležencev važnih sestankov, včasih pred nosom Gestapa. Vsak borec pa je bil tudi aktivist osvobodilnega gibanja.

Domicil zajema naslednje organizacijske enote političnega aktiva, ki so delovale na področju celotne Gorenjske: pokrajinski oz. oblastni komite KPS za Gorenjsko, POOF, PK SKOJ in ZM Slovenije, PO SPZZ, PO DE, pokrajinsko komisijo VOS, pokrajinsko tehniko in zaščitni bataljon oblastnega komiteja.

Seveda pa je ob tem treba poudariti, da je bil pokrajinski aktiv KPS in OF tesno povezan v svojem delovanju z organizacijami na terenu, posebno z okrožnimi komiteji in odbori OF, ki so vodili delo okrajnih, rajonskih, mestnih in terenskih organizacij. Na Gorenjskem so delovali: škofjeloško, jeseniško-bohinjsko, kranjsko in kamniško okrožje.

S podelitvijo domicila pokrajinskemu komiteju KPS za Gorenjsko in pokrajinskemu aktivu OF za Gorenjsko, bodo ta vodstva dobila za služena priznanja za svoje veliko delo v boju proti fašističnemu okupatorju. Odprto pa še ostane podelitev domicila okrožnemu komiteju KPS in okrožnemu odboru OF jeseniško-bohinjskega okrožja.

Pilot — učitelj Alojz Črne pred startom

Na Hrušici praznujejo

V spomin na 27. julij 1942, ko so Nemci ustrelili na Belem polju ob cesti med Hrušico in Mojstrano 46 talcev, večino domačinov, praznujejo na Hrušici krajevni praznik. Streljanje je bilo kot represalija, ker je Cankarjeva četa nekaj dni preje na istem mestu napadla nemški avtomobil in pri tem ubila dva SS generala in nekega arhitekta.

Na Hrušici so tudi za letošnji praznik pripravili celotedenski program, ki so ga začeli preteklo soboto s promennadnim koncertom domače godbe, nato pa je bila v domu slavnostna seja krajevnih skupnosti z odbori družbeno političnih organizacij in društev kraja. O dejavnosti krajevnih skupnosti je govoril predsednik Franc Kobentar, k spomeniku na Belem polju pa je delegacija odnesla tudi venec.

V okviru praznovanja so

pripravili tudi več športnih tekmovanj. V malem nogometu so se pomerili dve ekipi mladincev s Hrušice in dve ekipi pripadnikov JLA. Zmagala je prva ekipa JLA, ki je premagala v finalu drugo ekipo JLA z rezultatom 4:1. V tem tednu se bodo pomerili še balinarji in odbojkarji, gasilci med katerimi bo tudi pionirska desetina, pa bodo uprizorili mokro vajo. V soboto bo dramska skupina domače Svobode uprizorila ljudsko igrano v treh dejanjih NA PLANINI, v kateri sodelujejo v glavnem mladi.

Praznovanje krajevnega praznika, ki ga letos praznujejo že osemnajstič, bodo zaključili v nedeljo, 26. julija z obiskom in žalno komemoracijo na grobovih talcev na grajskem vrtu v Begunjah, kjer so pokopani tudi vsi ustreljeni talci.

T. L.

Dva tečaja hkrati

Ze na samem začetku lahko poudarim, da bo letošnja letalska sezona v Alpskem letalskem centru v Lescah rekordna v vseh dejavnostih: po številu letalskih ur na motornih in jadralnih letalih, po številu preletenih kilometrih in opravljenih skokih. Po nekaj letih mrtvila ko ALC ni več zaslužil svojega imena, je letalstvo na Gorenjskem doseglo izreden razmah. Da je temu res tako, lahko potrdijo okoliški prebivalci, ki so že do grla siti večnega ropota letalskih motorjev. Končno piko na i pa bo postavilo svetovno prvenstvo v padalski skokih, ki bo od 6. do 20. septembra.

Preteklo leto je izšolala letalska šola zadostno število učiteljev letenja na jadralnih in motornih letalih, letos pa se to obrestuje s tem, da imajo dovolj strokovnega kadra. Trenutno šolajo 12 jadralcev s tremi učitelji. Vsak ima po štiri začetnike in s tem izredno možnost,

da se posvetijo vsakemu posamezniku. Na motornem letenju pa je šest začetnikov. Pretekli dni so oboji opravili prve starte sami. Njihovi učitelji pravijo, da tečaji potekajo normalno.

Posebno vprašanje pa so izredno plačani dopusti, ki jih odobrava pristojen odbor naše železane. Razumljivo je, da so z njimi zelo skopi, ker je samo podjetje v težavah s kadri, vendar so vedno našli razumevanje, ko je šlo za dva letalca iz podjetja. Oba sta bila srečna in vesela kot otroka, ko sta zvedela, da jima je odobren plačan dopust. Sicer sta ga pa zaslužila, saj prvi pomeni v jadralstvu, drugi pa v padalstvu prav toliko kot hokejist z Jesenic. Zdaj imata možnost, da napredujeta.

O bližajočem se desetem svetovnem padalskem prvenstvu bomo pisali v eni prihodnjih števil malo bolj na široko, da bomo seznanjeni z dogodki, ki se bližajo. V Lescah tečejo glavne priprave. Na letališču so zasadili emblem svetovnega prvenstva in ALC s cveticami na gredo, prenovili hangar, asfaltirali tla okrog njega, napravili 50 metrsko »tarčo« za padalce iz pravega peska in podobno. Sicer pa tudi sami Leščani in Radovljčani letos še skrbneje pospravljajo okolico svojih domov. Leta 1950 je bilo pri nas prvo svetovno prvenstvo, deseto jubilejno bo pa spet. Nam pripada čast, na naših tleh bo opazen dvajsetletni napredek tega športa. Naj ne pozabim omeniti, da seveda pričakujemo tudi novih rekordov.

J. Jekler

Dovško pokopališče

Kdor je navdušen nad lepoto naših gora ali je navdušen planinec, potem pozna tudi dovško pokopališče, kjer počivajo številni domači in tuji alpinisti, ki so se ponesrečili v naših gorah.

Na nagrobnikih se blestijo imena: dr. Klement Jug, Wilhelm Lass, Alois Schmidt, Joseph Pfenning, Wolf Luckmann, Heinz Kirchgatter, Heinz Müller, Friedrich Kury, Emanuel Husy-Dubrau, Dr. Franz Holst in zakoncev Stix. Prvi je bil pokopan Dr. Holst že leta 1891, zadnja pa zakonca Stix. Večino teh žrtev je pokopal triglavske župnik Jakob Aljaž, ki tudi počiva na tem pokopališču ob zakristijskem zidu.

Aljaž počiva med domačimi vodniki klasične dobe slovenskega alpinizma. Nekaj njihovih nagrobnikov (Preckinov, Luksov, Jozlov) je še ohranjenih.

Znano je, da je dovško pokopališče zelo natrpano in je novo že premajhno. Zato bi ljudje najraje prekopali te planinske grobove, saj so nekateri že izpred I. svetovne vojne. S prekopom bi bili odstranjeni tudi nagrobniki in izginila bi enkratna zgodovinska zanimivost tega kraja. Izginil bi Jugov spomenik z značilno izoblikovano skalo in okoli groba položeni kamni, na katerih so vklesana imena naših julijcev. Odstranili bi velik marmornat Schmidtov spomenik, na katerem je pritrjena njegova doprsna podoba, koničast, skalnat spomenik Müllerja, lesen križ na katerem je pritrjena bakrena tablica z napisom Phenninga, iz belega marmorja narejen križ Luckmannu, ki se je ponesrečil na Dovškem križu. Spomenika Dr. Holsta in E. Husya - Dubraua že stojita ob mrliški vežici, kjer ni njuno pravo mesto.

Domačini prekopujejo tudi svoje gornike. Požgančev spomenik, na katerem so vklesani verzi Jakoba Aljaža, je zasilno spravljen, najdemo pa še lahko nagrobnike A. Hlebanja - Luksa, G. Laha - Preckina, J. Jakla - Jozla, Janeza Polda st. Druge nagrobne plošče so izginile in počasi bodo vse, če se to ne zaustavi. Te grobove, ki so neme priče zgodovine planinstva v naših gorah, v naših krajih, bi bilo treba ohraniti. Veliko tujih alpinistov, ki so od daleč prišli občudovat naše lepe gore, je ostalo za vedno pri nas, pod gorami, h katerim so hrepeneli. Vsi naši gorniki, ki so jim bile gore predvsem dnevni kruh, počivajo na dovškem pokopališču. Bilj so iskalci novih poti, vodili so domače in tuje gornike po naših hribih. Tudi oni so našli svoj tihi dom pod gorami, s katerimi so živeli. Spomin na zgodovino je še živ, saj starejši ljudje še pomnijo Aljaža in njegove zveste sodelavce.

In vse to ljudje danes uničujejo, verjetno iz nevednosti delajo škodo, ki se ne bo dala popraviti. Pustimo dovško pokopališče naj ostane planinsko!

Idealno bi bilo, da bi spominske plošče domačih in tujih planincev prenesli za spomenik NOB in bi tam uredili povsem na novo planinsko pokopališče. To bi bilo precej drago in verjetno iracionalno. Rešitev za planinsko pokopališče bi bila v tem, da bi prepovedali prekopavanje planinskih grobov.

Planinsko pokopališče na Dovjem bi bilo lepo dopolnilo planinskemu muzeju, ki bi naj bil v Mojstrani. To delo pa zahteva veliko časa in denarja in ljudi, ki bi se z velikim veseljem lotili dela.

Veliko in pestro je bilo delo naših dedov v Triglavu in njegovih sosedih. Delček bogate planinske zgodovine pa najdemo tudi na dovškem pokopališču. Bodimo patrioti in ne uničimo spomenikov svoje zgodovine.

Da to uredi in prepove prekopavanje je pristojna krajevna skupnost v Mojstrani, ki to lahko uredi s sankcioniranimi predpisi samoupravnih organov.

Miha Kersnik

Otroško varstvo v naši občini potrebuje nove kapacitete — najbolj pa je utesnjen vrtec na Plavžu (na sliki — najmlajši v vrtcu na Plavžu).

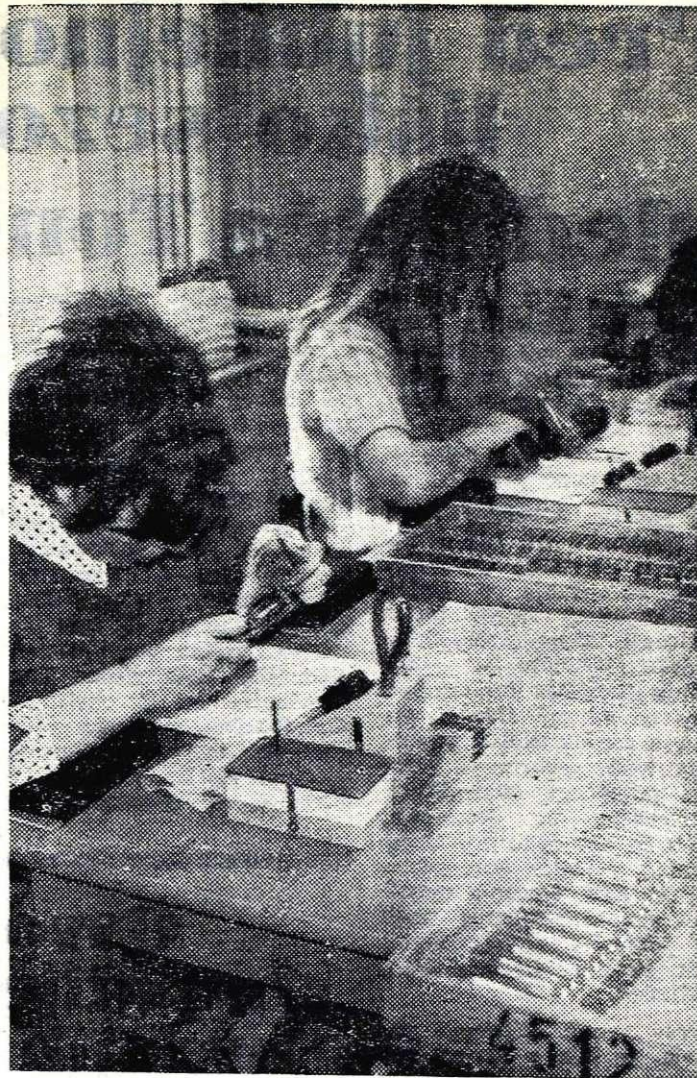
Sedaj ko je vsak dan več tujcev na cesti naj nam bo ta slika v opozorilo: Vozi počasi in previdno in ne precenjuj svojih šoferskih sposobnosti ter misli, da na cesti nisi sam.

Obrat Iskre na Blejski Dobravi poskusno obratuje

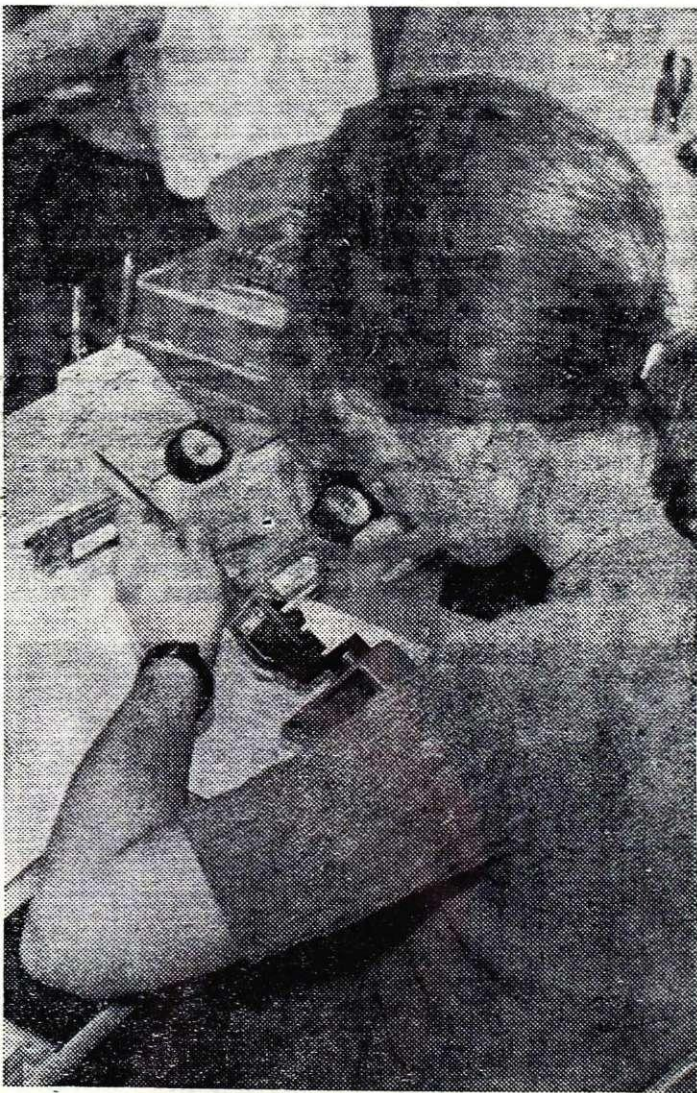
Iskra Kranj je na Jesenicah odprla svojo podružnico ATA 1 na Blejski Dobravi. Dela na objektu je podjetje Kovinar že v glavnem končalo. Delavci Iskre Kranj so že montirali Siemensovo linijo. Predvideno pa je, da se bo kasneje montirala še ena linija. Nov obrat bodo slovesno odprli za občinski praznik 31. julija ob 11. uri dopoldan.

Predvidevajo, da bodo zaposlili 200 delavk. S tem bo v jeseniški občini zelo omiljen problem zaposlovanja ženske delovne sile. Do sedaj je 40 delavk že priučenih za delo v obratu, začela pa se je usposabljanje tudi druga skupina 45 žensk za delo na Siemens liniji. Končni proizvod na tej liniji bo Siemensov prenosnik, ostala dela pa justiranje telefonskih relejev in izdelava žičnih oblik.

GoF

Justirka gleda na pravilno odstopanje zakovic in istočasno odpiranje in zapiranje zakovic.

Na sliki je justirka, ki z justirno iglo steha do predpisane teže kontaktna peresa. Pri tem si pomaga z mikrotehniko.

Pred jubilejno gledališko sezono gledališča Tone Čufar

V četrtek, 9. 7., je bila v amaterskem gledališču Tone Čufar skupna seja gledališkega in umetniškega sveta. Poleg nekaterih upravnih zadev so na seji razpravljali in sklepali predvsem o repertoarju za sezono 1970/71.

V začetku novembra letos bo minilo 25 let, kar je po vojni s premiero Cankarjevega Pohujšanja v dolini Šentflorjanski začelo svoje delovanje takratno slovensko ljudsko gledališče, to je današnje gledališče Tone Čufar. Zato so na seji sklenili, da bo vsa sezona 1970/71 posvečena temu srebrnemu jubileju povojnega gledališkega amaterizma na Jesenicah, zlasti še, ker bodo prihodnje pomlad Jesenice spet gostitelj XIV. srečanja dramskih skupin Slovenije. Tako bo jubilejna sezona imela tudi slovesen in kvaliteten zaključek.

Prav zaradi delovnega jubileja, je bila v okvirni repertoar sprejeta Cankarjeva farsa Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, poleg nje pa iz slovenske dramatike še Finžgarjeva ljudska igra Naša kri s katero bi počastili 100-letnico Finžgarjevega rojstva. V okvirnem repertoarju so nadalje še ljudska igra iz avstralske dramatike Roya Lawkera Poletje 17. 1. punčke, sodobna amer. igra Tennesseeja Williamsa Tramvaj poželenja, drama Poljaka Leona Kurčovskega Prvi dan svobode, poetična drama Cristoforja Fraja Gospa ne bo zgorela in angleška komedija Hobson v škripcih. Že skoraj v klasiko lahko štejemo ameriško dramo O'Neila Strast pod bresti in Brechtovo, lahko bi rekli, spevoigro Beraška opera. Stara klasika pa je v okvirnem repertoarju zastopana s starogrško Aristofanovo komedijo Lizistrata, s Shakespearjevo tragedijo Romeo in Julija in Goldoni-

jevo komedijo Prebrisana vdova. Teh 12 dramskih del v okvirnem repertoarju gledališča Tone Čufar za sezono 1970/71 bo dopolnilo še mladinsko delo, ki bo izbrano kasneje in po možnosti opereta Iva Tijardovića Splitski akvarel.

Poleg domačih režiserjev bosta kot gosta režiserja v jubilejni sezoni sodelovala Jože Vozny in Marjan Belina iz Ljubljane. Da bi bila jubilejna sezona amaterskega gledališča Tone Čufar čim uspešnejša bo z okvirnim repertoarjem, delovnim programom in z nekaterimi predlogi za še boljše delo gledališča s posebnim pi-

smom seznanilo ne samo vse ljubitelje in sodelujoča gledališča, temveč tudi vse, ki so kakorkoli dolžni skrbeti za čim uspešnejšo kulturno in s tem tudi gledališko vzgojo v jeseniški občini. Če k temu še dodamo, da bo jeseni v stavbi gledališča urejeno centralno ogrevanje, ki bo končno tako sodelujočim na odru kot publikii v dvorani omogočilo tudi v zimskih mesecih prijetno počutje, potem lahko upamo, da bo nova gledališka sezona, posvečena srebrnemu delovnemu jubileju jeseniških gledaliških amaterjev, res uspešna in spet vredna nekdanjega ugleda in kvalitete.

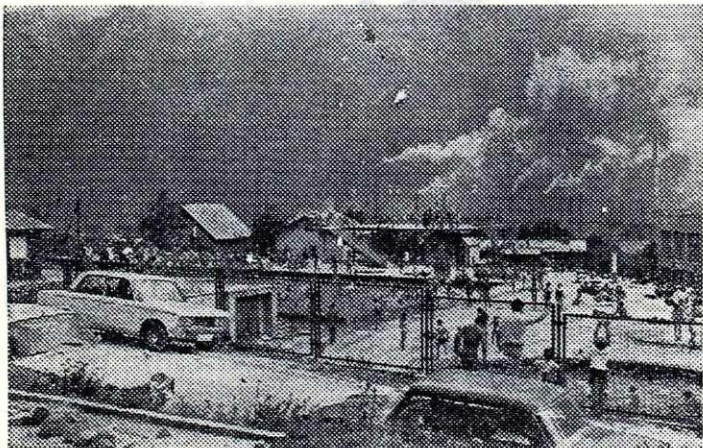
Osvojili so simpatije domačih in tujih turistov na Bledu

Komaj so se nekoliko ohladili vtisi iz festivala v Murški Soboti, že je prišlo prijetno vabilo iz Bleda. Predstavnik turističnega društva Bled tov. Mlekuž je našo pionirsko folklorno skupino povabil naj bi 14. julija sodelovala v sestavljenem programu v festivalni dvorani. Kdo bi se upiral prijaznemu vabilu. Dve dobri kratki vaji in bili smo pripravljeni. Na Bledu smo bili toplo sprejeti, otroci pa so bili posebno navdušeni nad lepo dvorano in odrom. Tam smo se srečali s folklorno skupino iz Gorij in instrumentalnim ansamblom iz Radovljice. Čeprav smo se z njimi srečali prvič, se nam je zdelo, da smo vsi skupaj že stari znanci. Počutje je bilo zaradi tega odlično in zaradi tega tudi uspeh nastopa ni izostal.

Otroci so bili kljub novemu in neznanemu okolju sproščeni in je bil uspeh popoln. Ko smo se vračali iz Bleda smo menili vsi, da bomo še prišli, samo če bodo to želeli.

In še nekaj besed o delu skupine, ki je na zunaj ljudem nevidna. To je program dela, brez tega ni uspeha. Tudi mi ga imamo. Folklorna skupina šteje osem otrok od 7—11 let starih. Razumljivo je, da taka skupina ne more pripraviti celovečernega programa. Kljub temu bomo naš dosedanj program dopolnili še z nekaterimi plesi in z govorno domačo besedo v našem narečju. Ne bomo se zapirali med zidove našega delavskega doma in čakali na domačo proslavo, to je za nas premalo. Obrnili se bomo navzven in iskali sodelovanja s pihalnim orkestrom jeseniških železarjev, pevskim zborom Jesenice in kulturnimi ustanovami, ki nam pri tem lahko pomagajo. Prepričani smo, da našega sodelovanja ne bodo odklonili. Ko bodo minile počitnice, bo naše delo zaživelo. V skupino bodo prišli še mlajši cicibani, ki se bodo naprej pripravljali. Zaživel bo spet glasbeno ritmični krožek in otroci, ki radi prepevajo, se bodo učili novih pesmic. Nič manj vredna ni pevska kultura majhnega cicibana, kot lepo oblečena skupina, ki pleše naše stare pleske. Vsako tako aktivno sodelovanje bogati otrokovo motranost.

Marija

Vroči poletni dnevi privabijo po osemurnem napornem delu ljudi, da se ohladijo v lepem in čistem bazenu. Tudi najmlajši imajo svoj bazen, da lahko veselo škrope in uživajo v vodi

Kako naučimo otroka plavati

(Nadaljevanje in konec)

Telo še vedno drsi k steni in ko pride z obrazom do stene hitro skrči noge pod trup. Z močnim zasukom vsega gornjega dela telesa se obrne za 180 stopinj in med obračanjem vdihne. Odriv je podoben kot pri crawlu. Glava je med rokami in telo stegneno, dokler se hitrost drsenja nekoliko ne zmanjša. Prvi zaveslaj pod vodo je podoben startu, naprej z rokami. Pogoste napake začetnikov pri obratih so tele: Obrata se prezgodaj, ko telo še ni pridrselo k steni bazena, zaradi tega je tudi slabši odriv, saj se otrok tako odriva skoraj z iztegnjenimi nogami. Otroci se pred obratom ne zbere in pazi na obrat ali pa pred obratom zmanjša hitrost plavanja. Tudi prezgoden ali prepozen začetek plavanja lahko šteje mo za napako, saj je v obeh primerih posledica ista, to je zmanjšana hitrost plavanja.

Staršem v pomoč želim gradivo objavljeno v prejšnjih številkah Železarja urediti toliko sistematično, da bodo lahko otroka hitreje metodično pravilno naučili plavati. Razpored gradiva je razdeljen na deset dni ali osem delovnih dni, medtem ko ostala dva dneva lahko porabimo za utrjevanje predelane snovi. Čeprav je običaj, da plavalni tečaj traja štirinajst dni, se malo kje dogaja, da ima otrok resnično štirinajst delovnih dni vadbe. (Slabe vremenske razmere, bolezen in podobno). Prav tako iz prakse vemo, da je največje število začetnikov, ki že po nekaj dneh vadbe splavajo in so zelo redki primeri, da po desetem delovnem dnevu še ne bi znali plavati.

Prvi dan:

1. Pregled zmogljivosti
2. Igre v vodi:
 - a) teki,
 - b) ribice,
 - c) potiskanje žogice (dihalna vaja).
3. Metodika crawl:
 - a) vaje z nogami, vaja 1 in 3.

Drugi dan:

1. Igre v vodi:
 - a) jezdec,
 - b) rezanje in tlačenje vode,
 - c) mačka in miška,
 - d) pihanje v dlani.
2. Metodika crawl:
 - a) vaje z nogami, vaja 2, 3,
 - b) vaje z rokami, vaja 1, 5,

Tretji dan:

1. Igre v vodi:
 - a) metanje iz vode,
 - b) ribice v mreži,
 - c) usta v vodi,
 - d) voda nas nosi.

2. Metodika crawl:

- a) vaje z nogami, vaja 3, 4,
- b) vaje z rokami, vaja 2, 3 in 6.

Četrti dan:

1. Igre v vodi:
 - a) tune,
 - b) veslanje na deskah,
 - c) izdihavamo v vodo,
 - d) odrivi od stene.
2. Skoki:
 - a) elementarni skok v vodo na noge.
3. Metodika crawl:
 - a) vaje z nogami, vaja 5,
 - b) vaje z rokami, vaja 4, 7.

Peti dan:

1. Igre v vodi:
 - a) tehtanje vreč,
 - b) iskanje predmetov,
 - c) povej število,
 - d) na vodi lahko ležimo.
2. Skoki v vodo:
 - a) preval iz vleka.
3. Metodika crawl:
 - a) delo z rokami, vaja 8, 9.

Šesti dan:

1. Igre v vodi:
 - a) povodni mož,
 - b) kdo več drži,
 - c) izdihavamo v dvojce,
 - d) vlečemo čoln.
2. Skoki v vodo:
 - a) preval iz vage.
3. Metodika crawl:
 - a) delo z rokami, vaja 10,
 - b) koordinacija, vaja 1.

Šepeti dan:

1. Igre v vodi:
 - a) žoga v krogu,
 - b) torpedo,
 - c) odrivi v dvojicah.
2. Skoki v vodo:
 - a) skok na glavo.
3. Metodika crawl:
 - a) koordinacija, vaja 1.

Osmi dan:

1. Igre v vodi:
 - a) salto,
 - b) vrtiljak,
 - c) plavanje med nogami.
2. Skoki v vodo:
 - a) startni skok.
3. Metodika crawl:
 - a) koordinacija, vaja 2.

Deveti dan:

Ponavljanje gradiva.

Deseti dan:

Preizkušnja naučenega znanja — organizirano simbolično tekmovanje.

V razporedu so navedeni delovni naslovi iger in vaj, kot so bile omenjene v prejšnjih poglavjih. V vsakodnevem razporedu je navedeno le novo gradivo, dvakrat pa tisto, katerega je treba prav posebno temeljito obdelati. Staršem je ta razpored le ka- žipot in ne bi bilo prav, da bi se ga slepo držali. Upoštevati morajo predhodno znanje otroka, njegovo dojemaj-

nje in podobno. Temu primerno seveda lahko sami napravijo razpored gradiva. Bistvo je le v tem, da je gradivo iger razdeljeno sistematično tako, da vsak dan z neko igro opravljamo neko metodično nalogo ter da je tudi metodično gradivo elementarnega pouka razdeljeno tako, da otrok snov sprejema postopoma od lažjih do težjih vaj.

Razpored gradiva je napravljen za pouk crawla iz razlogov, ki so navedeni že v uvodnih poglavjih. Tisti starši, ki se s tem ne strinja, jo in bodo pričeli otroka učiti prsnega plavanja si lahko prav takšen razpored gradiva, po istih načelih, naredijo za prsno tehniko plavanja.

Zaključek:

Ko se naučimo plavati, pa lahko plavanje gojimo kot tekmovalni šport. S tem ko se vpišemo v plavalni klub pridemo pod strokovni nadzor, da izpolimo nam najbolj ležečo tehniko plavanja in da pridobimo primerno kondicijo. Tako pripravljeni pa se lahko udeležimo tekmovanja.

V plavalnih tekmovanjih delimo tekmovalce po spolu in starosti. Po starostnih obdobjih razdelimo tekmovalce v pionirje do 14 let, mladince do 18 let in člane nad 18 let starosti.

Znotraj teh skupin lahko razdelimo še na mlajše pionirje do 12 let ter mlajše mladince do 16 let. Za določanje starostne dobe računamo koledarsko leto, torej vse tekmovalce, ki so rojeni do 31. decembra določenega leta.

Pionirji ponavadi tekmujejo na krajših progah, 50 m ali 100 m dolžine, medtem ko prirejamo za mladince — vsaj kadar gre za višja prvenstvena tekmovanja — isti program kot za člane.

Olimpijski program — to so discipline v katerih nastopajo tekmovalci na olimpijskih igrah in ki je uveden tudi na naših državnih prvenstvih je naslednji:

moški:

prosto (crawl): 100, 400, 1500 m in 4 x 100 in 4 x 200 m

prsno: 100 in 200 m

metuljček — delfin: 100 in 200 m

hrbno: 100 in 200 m

mešano: 400 m in 4 x 100 m

ženske:

prosto: 100, 400 in 4 x 100 m

prsno: 100 in 200 m

hrbno: 100 m

metuljček — delfin: 100 m

mešano: 400 in 4 x 100 m

V vseh teh disciplinah vodijo tudi rekorde, naj si bo svetovne, evropske, državne ali republiške. V državnem in republiškem merilu pa vodijo seveda tudi rekorde za mlajše kategorije mladincev in pionirjev.

Organizacija tekmovanj

Tekmovanje je tisti končni obračun in prikaz truda, ki so ga v delo vložili plavalci, njihovi trenerji in vsi tisti, nevidni klubski organizatorji, ki sodelujejo v neki športni aktivnosti. Tekmovanj se lahko poslužujemo v vseh oblikah dela od tistih v osnovnih plavalnih šolah pa do tistih, kjer sodelujejo že izvežbani vrhunski tekmovalci.

(Konec)

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

25. in 26. julija amer. barvni film KRVAVA OBALA, v režiji Kornel Vald, v glavni vlogi Kornel Vald, ob 17. in 19. uri.

27. julija amer. barvni film VELIKI MACK LINTOCK, v režiji Endre Mecklaglen, v glavni vlogi John Wayne, ob 17. in 19. uri.

28. in 29. julija špan. CS barvni film SOJENJE NEKI ZVEZDI, v režiji Rafael J. Salvia, v glavni vlogi Rocio Jurado, ob 17. in 19. uri.

30. julija nem. CS barvni film PIRATI MISISIPIJA, v režiji Jürgen Roland, v glavni vlogi Hans Jorg Felmi, ob 17. in 19. uri.

31. julija amer. barvni film UGANI KDO PRIDE NA VECERJO, v režiji Stanley Kramer, v glavni vlogi Sidney Poitier, ob 17. in 19. uri.

1. avgusta franc.-špan.-nem. barvni film LAS VEGAS, v režiji Anronio Isasi, v glavni vlogi Jack Palans, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

25. in 26. julija španski CS barvni film SOJENJE NEKI ZVEZDI, ob 18. in 20. uri.

27. in 28. julija amer. barvni film KRVAVA OBALA, ob 18. in 20. uri.

29. julija nem. CS barvni film PIRATI MISISIPIJA, ob 18. in 20. uri.

30. in 31. julija amer.-angl. barvni film ZA KRVNIKA NI MILOSTI, ob 18. in 20. uri.

1. avgusta amer. CS barvni film SWINGERJI, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

25. julija franc. CS barvni film VESELO LETOVANJE

26. julija amer. CS barvni film NAJVECJI ROP STOLETJA

30. julija amer. barvni film KRVAVA OBALA

1. avgusta amer.-angleški barvni film ZA KRVNIKA NI MILOSTI

Kino KRANJSKA GORA

25. julija amer. barvni film STREL V TEMI

26. julija amer.-angl. barvni film ZA KRVNIKA NI MILOSTI

28. julija amer. barvni film VELIKI MACK LINTOCK

30. julija špan. CS barvni film SOJENJE NEKI ZVEZDI

1. avgusta amer. barvni film KRVAVA OBALA.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

25. julija amer. CS barvni film NAJVECJI ROP STOLETJA, ob 19. uri.

26. julija amer. barvni film STREL V TEMI, ob 17. uri.

26. julija amer. barvni film VELIKI MACK LINTOCK, ob 19. uri.

29. julija amer.-angl. barvni film ZA KRVNIKA NI MILOSTI, ob 19. uri.

1. avgusta špan. CS barvni film SOJENJE NEKI ZVEZDI, ob 19. uri.

ZAHVALA

ob nenadni smrti moje drage žene

MARIJE RAZINGER
roj. Pavlič

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste na domu v tako obilnem številu počastili njen spomin in jo spremenili na poti v njen zadnji dom. Zahvaljujem se sorodnikom, sosedom in sostanovalcem za nesebično pomoč.

Posebna hvala dr. Sajevcu za dolgotrajno zdravljenje in zadnji obisk. Lepa hvala pevcem, ki so zapeli tako pretresljive žalostinke, vsem darovalcem cvetja ter vsem voznikom osebnih avtomobilov za njihove uskuje.

Se enkrat vsem najlepša hvala.

Zalujoči mož Lojze in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Kolektivu železarne Jesenice in ŽIC, se najtopleje zahvaljujem za darilo, katero mi bo ostalo drag spomin na leta zaposlitve v Železarni.

Posebej se zahvaljujem sodelavcem — iniciatorjem, kateri so mi darilo prinesli na dom in se me tako spomnili po devetih letih, ko sem stopil v invalidski pokoj.

Stanko VIDMAR
JESENICE, Titova 22

ZAHVALA

Ob deseti obletnici tragične smrti našega dragega in nepozabnega očeta, moža, sina in brata

FRANCIJA GASARJA

se iskreno zahvaljujem dobrim prijateljem športnikom — nogometašem NK Jesenice, NK Kamnik, NK Tržič in starejši ekipi Jesenic za odigrani nogometni turnir v njegov spomin.

Iskrena hvala upravnemu odboru NK Jesenice in vsem ostalim, ki so organizirali turnir v njegov spomin. Posebna hvala tov. Milanu Budja, pobudniku memoriala in tov. Mitju Verovšek za lepe besede, ki jih je izrekel ob podelitvi pokala. Prav lepa hvala starejši generaciji nogometašev, ki jim je Franci ostal v tako lepem spominu.

Lepa hvala za podarjeno cvetje in ostala darila.

Sin Boštjan, žena Dita, mama, oče in sestra

ZAHVALA

Ob težki izgubi nenadomestljivega očeta, moža, sina, svaka

ROMANA STRAVSA

se iskreno zahvaljujem sosedom, posebno pa še družinam Humar, Vidic in Mencinger za izkazano pomoč. Zahvaljujem se vodstvu sekcije za vleko Ljubljana PE Jesenice, družbeno političnim organizacijam, sindikalni organizaciji, krajevni skupnosti Plavž za izkazano moralno in materialno pomoč, članom pevskega zbora in godbe na pihala. Zahvaljujem se govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Se posebno se zahvaljujem sodelavcem strojevodjem, članom TPD Zelezarne za izkazano materialno pomoč, lastnikom osebnih avtomobilov za prevoz, vsem ki so ga spremili na zadnji poti ter darovali cvetje, vsem, ki so nam izrekli sožalje, sočustvovali z nami in nam lajšali bolečino v najtežjih trenutkih.

ZALUJOČI: žena Darinka, sinova Marko in Branko, oče in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob mnogo prerani in nenadni izgubi našega ljubljenega moža, očka, sina in brata

VILKOTA ČEHOVINA

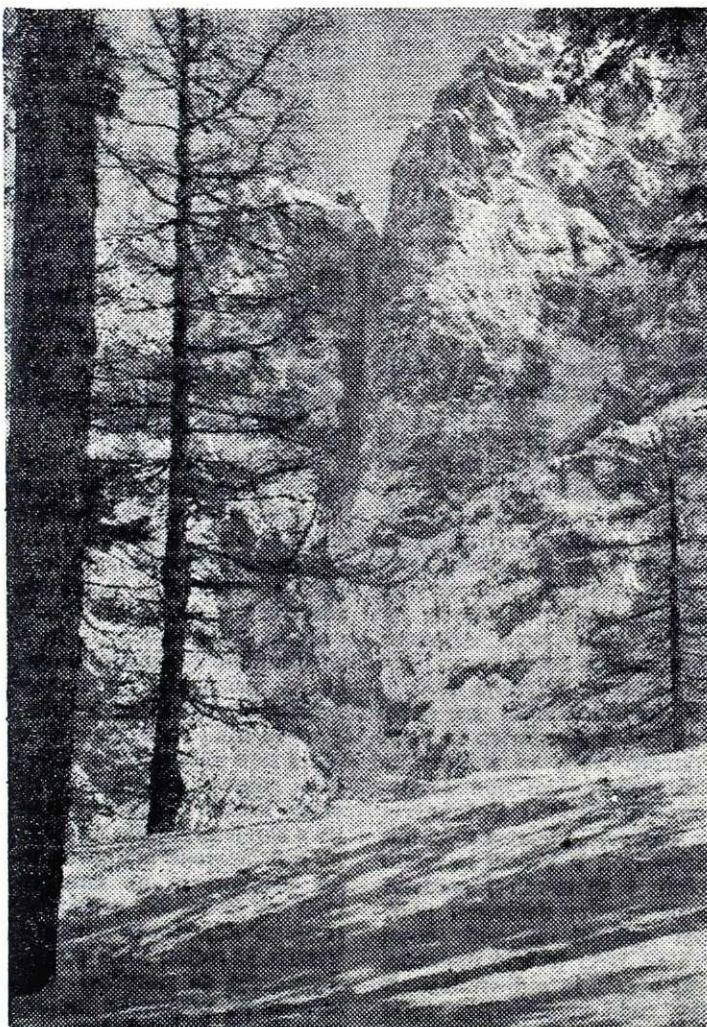
se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, njegovim prijateljem, znancem in sosedom, ki so v dneh težke izgube sočustvovali z nami, nam ustno ali pismeno izrekli sožalje ter mu poklonili vence in cvetja.

Posebno zahvalo smo dolžni upravi in sindikatu železniške postaje Jesenice, vsem njegovim sodelavcem, prijateljem iz Avstrije, kolektivu mejne milice, vsem govornikom za poslovilne besede, pevcem, godbi ter vsem, ki so se v tako velikem številu poslovlili od našega Vilkota in ga spremili do njegovega zadnjega doma. Zahvaljujem se tudi vsem voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoči: žena Dušica, hčerka Tanja, mami, očka, sestra Marinka, Bra-tuževi in ostalo sorodstvo

Najdeni ključi

V ponedeljek, 20. julija okrog 14. ure je bil najden sveženj ključev v elektrodelavnici na plavžu. Lastnik lahko dobi ključe pri vrtarju glavne pisarne.

V vročih dneh nas bo pogled na zasnežene gore ohladil

Prvi uspeh je tu

V sredo 15. julija je bilo v Trbovljah tekmovanje mlajših in starejših pionirjev in pionirk v plavanju za Lučkin memorial. Tekmovanja se je udeležilo čez 100 pionirjev in pionirk zagrebške Mladosti, trboveljskega Rudarja, Ljubljane, celjskega Neptuna, krškega Celulozarja in jeseniškega plavalnega kluba.

Jeseničani so kljub izredno hudi konkurenci dosegli lep uspeh. V štirih disciplinah so se uvrstili celo v finalna tekmovanja.

Rezultati jeseniških tekmovalcev:

50 m crawl — mlajše pionirke: 4. Simona Zupan 0,45:00.

100 m prsno — starejši pionirji: 7. Dušan Florjančič 1,54:7, 13. Veljko Kovačević 1,59:5.

50 m prsno — mlajši pionirji: 5. Branko Šuvak 0,47:9, 9. Sašo Vrdoljak 0,55:8, 11. Lado Čučnik 1,10:5.

50 m hrbtno — mlajše pionirke: 4. Simona Zupan 0,52:2, 8. Alenka Pribošič 1,08:8.

50 m prsno — mlajše pionirke: 10. Vanja Lovič 1,00:6, 11. Mojca Košir 1,01:3, 12. Zinka Lantar 1,02:1, 15. Vanja Vrdoljak 1,04:5.

50 m hrbtno — mlajši pionirji: 11. Matjaž Pribošič 0,59:1.

100 m hrbtno — starejši pionirke: 11. Romana Krivec 1,48:2, 12. Simona Leskovar 2,20:8, 13. Marija Utroša 2,29:0.

100 m crawl — starejši pionirji: 11. Janez Kržišnik 1,26:5, 15. Bojan Ravnikar 1,39:7.

50 m crawl — mlajši pionirji: 21. Igor Čučnik 0,45:0.

Z uvrstitvijo jeseniških najmlajših plavalcev in plavalk smo lahko zadovoljni, saj so prvič tekmovali. Z marljivim treningom bodo lahko še veliko dosegli.

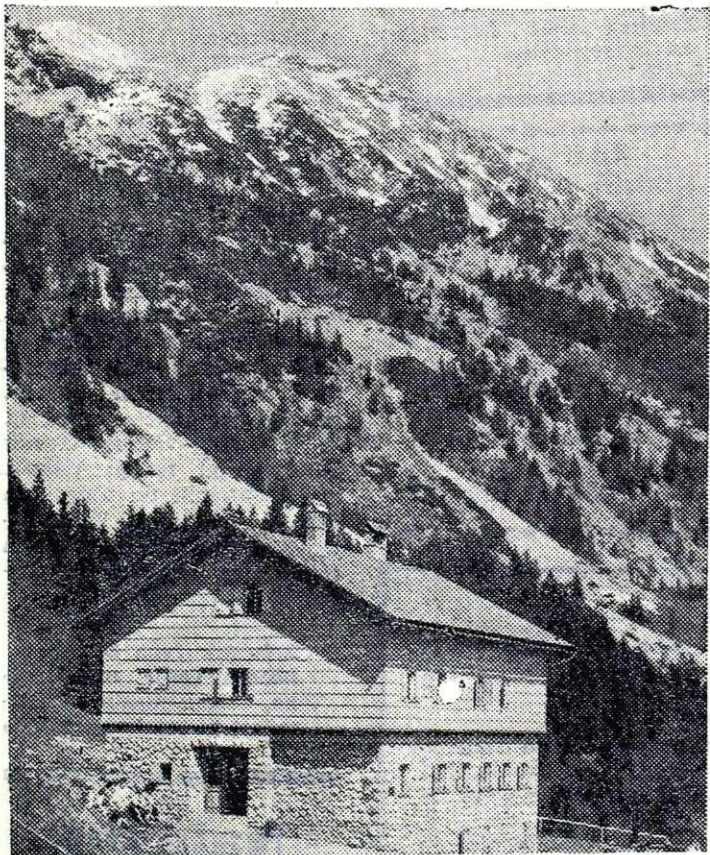
Bera

Uspeh balinarjev

V nedeljo je bilo v Ljubljani zaključeno letošnje republiško prvenstvo posameznikov v balinanju. Naslov prvaka je ponovno osvojil Mile Djurovič iz Šiške, izreden uspeh pa so med 16 tekmovalci dosegli Jeseničani. Ciril Krivec je med izkušnimi tekmovalci dosegel dru-

go mesto, Jadran Kozamer-
nik je bil sedmi, medtem ko je Mikula Gučanac izpadel v predtekmovanju. Krivec in Kozamer-
nik sta pridobila tudi pravico sodelovati na državnem prvenstvu, ki bo predvidoma 5. in 6. septembra letos v Ljubljani.

Spominski pohod na Stol

V organizaciji KO ZZB NOV in PD Javornik — Koroška Bela, je bil v sredo 22. julija že drugi spominski pohod na Stol ob dnevu vstaje slovenskega naroda. Letos je imel pohod še eno obeležje in sicer so hkrati proslavili še 60 letnico otvoritve prve Prešernove kočice na Stolu.

Letošnjega pohoda se je udeležilo čez 100 planincev in borcev, med njimi tudi nekaj iz sosednje Avstrije na čelu z znanim koroškim partizanom Karlom Prušnikom-Gašperjem.

Na slavnosti je govoril sekretar občinske konference ZMS Zlato Vogrič, člani DPD Svoboda »France Mencinger« Javornik — Koroška Bela pa so izvajali kratek kulturni program.

Trije triglavski jubilanti

Tudi Aljažev dom v Vratih — šestdesetletnik

Pred 125. leti, 16. julija 1845 se je v vasi Zavrh pod Šmarno goro rodil Bačnikov Jakec, poznejši »naš triglavski kralj Matjaž«, župnik z Dovjega Jakob Aljaž, ki je pred 75. leti na vrhu Triglava na svojem svetu, ki ga je kupil za en goldinar postavil Aljažev stolp, pred 60 leti, 17. julija 1910 pa je v čudoviti dolini Vrat, pod edinstveno mogočno severno steno Triglava zgradil in izročil svojemu namenu tretji Aljažev dom.

Naše ljudsko planinstvo ima svoje globoke korenine v Bohinju, kjer so se rodili, delali in živeli »štirje srčni možje«, ki so pred 192 leti, 25. avgusta 1778, prvi premagali in stopili na vrh Triglava. Pozneje, po smrti slavnih bohinjskih kosezov, ko je pred točno stotimi leti, leta 1870 stekla železna cesta iz Ljubljane prek Jesenic skozi Dolino proti Trbižu, se je za Triglavskimi prijatelji iz bohinjske Srednje vasi planinstvo naglo selilo iz Bohinja v Dolino.

Bačnikov Jakec iz Zavrha pod Šmarno goro je kmalu vzljudil edinstveno lep in mogočen planinski svet, že leta 1883. je iz doline Vrat zavze-to občudoval mogočno severno steno Triglava, komaj štiri leta pozneje, sredi zorečega poletja 1887 se je bodoči osvajalec Triglava povzpел na »vrh očiakov kranjskih sivga poglavarja«. Dve leti pozneje, leta 1889 je prišel župnik Jakob Aljaž na Dovje, v Triglav in njegovo sosesčino.

Tedaj se je začel zlati vek triglavske zgodovine. Narodno zavedni, navdušeni ljubitelji gora in obiskovalci Triglava so morali delati hitro, preudarno in požrtvovalno. V Triglavu in njegovi sosesčini so bile že zgrajene tuje, nemške planinske postojanke, pri Utah v dolini sedmerih jezer, na Ledinah na južni strani Triglava, kjer so Triglavski prijatelji že leta 1870 zgradili našo prvo, sicer skromno planinsko postojanko, Triglavski tempelj in nad Kotom in Peklom.

Jakob Aljaž je na Dovjem in v Mojstrani kmalu dobil velik krog svojih sodelavcev, ki so skupaj z njimi zavihali rokave in prijeli za krampe in lopate. Z Janezom Klinarjem, Požgancem in mnogimi drugimi, je župnik Aljaž v

Triglavu zgradil prvo, sicer konopljeno žičnico s katero je tovoril les za gradnjo »koče vseh koč« Kredarico, katero so navdušeni planinci slovesno odprli 10. avgusta 1896, komaj tri leta po ustanovitvi slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Kamniku in Gornjem gradu — Mozirju leta 1893.

Aljaž ni miroval preje, dokler ni na vrhu Triglava pred 75 leti, 7. avgusta 1895 zgradil in postavil Aljažev stolp, ki stoji še danes in razveseljuje številne navdušene pristopnike na Triglav.

Za lasten zaslužek in prihranjen denar je kupil za pet goldinarjev svet na Kredarici in prav tako na samem vrhu Triglava, za katerega je plačal en goldinar. Tako je »triglavski kralj Matjaž« postal najvišji posestnik na skalnem vrhu ponosnega najvišjega vrha Slovenije in Jugoslavije.

»Delovodja poštenjak, katerega je čislal vsak« Požganc, je bil Aljaževa desna, udarna roka. Istočasno ko sta gradila »Kočo vseh slovenskih planinskih koč« Kredarico, sta gradila v zatrepu Bistrice pod severno steno Triglava, v Vratih tudi prvo Aljaževokočo, katero so slovesno izročili namenu 9. julija 1896.

S tem uspehom na vrhu Triglava, s Kredarico in prvo Aljaževokočo in s Staničevim zakloniščem pod Triglavom pa marljivi Požgancovi in Aljaževi sodelavci niso bili zadovoljni. V Vratih so naglo začeli s skromnimi sredstvi in ogromnim delovnim pletom graditi »Grand hotel Vrata«. Delo je bilo naporno, brez pravih in zadostnih sredstev, toda neuklonljiva volja in neizmerna ljubezen do naših veličastnih gora je odstranjevala vse težave. Neizmerna ljubezen in resnično navdu-

šenje je bilo 1. avgusta leta 1904 kronano z uspehom in velikim planinskim slavljem v Vratih.

Aljaž, Požganc in njihovi, se na žalost niso dolgo veselili svojega uspeha in z nage. V zadnjih dneh meseca marca, komaj leto dni po dograditvi »Grand hotela Vrata« je prišla izpod severne stene Triglava žalostna vest. Strahotni plaz izpod Stenarja, Dolkove špice in Skrlatice je na mah uničil večletne napore navdušenih slovenskih gornikov.

Kočo vseh koč, Kredarico so leta 1909 povečali v Triglavski planinski dom. Istočasno pa je slovenska planinska skupnost z velikimi napori in žrtvami gradila nov planinski objekt v Vratih pod mogočno severno steno Triglava, nov, sedanj, že tretji Aljažev planinski dom v Vratih. Slovesno je bil odprt pred 60. leti, 7. julija 1910. Požgančev in Aljažev deo je doseglo svoj višek, kronano je bilo z velikim uspehom v korist naglega razvoja našega množičnega, ljudskega planinstva in vzpon plezalnega športa in alpinizma.

Skozi mogočno dolino Vrat, mimo slapa Peričnik hiti vsako leto pisana reka razigranih mladih in starejših domačih in tujih navdušenih izletnikov, turistov, planincev, plezalcev in alpinistov. Na tisoče in deset tisoče jih je, ki z zbranimi besedami pohvale in priznanja ne morejo prehoviti lepote in veličine. Prav bi bilo, da bi se v letošnjem letu spomnili na 125-letnico rojstva našega »triglavskega kralja Matjaža«, župnika z Dovjega Aljaža, na 75-letnico Aljaževega stolpa na vrhu Triglava in ne nazadnje tudi na 60-letnico sedanega, tretjega Aljaževega doma v Vratih, ki nujno kliče po modernizaciji in povečavi. Spomin na tri triglavske jubilan-te naj bo v letošnjem letu prisoten pri vseh domačih in tujih ljubiteljih in obiskovalcih Triglava.

Žuro